

UiO : **Det juridiske fakultet**

Barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett

Bør det være strengere reguleringer av foreldres informasjonsdeling om barn på nett?

Kandidatnummer: 683

Leveringsfrist: 25.11.2020

Antall ord: 16291

Innhold

1.	INNLEDNING	4
1.1	Problemstilling og bakgrunn for valg av tema	4
1.2	Avgrensning av oppgaven.....	5
1.3	Ord og begreper.....	6
1.3.1	Personvern.....	6
1.3.2	Barns medbestemmelses- og selvbestemmelsesrett	7
1.4	Den videre fremstillingen	7
2.	KONTEKST FOR PROBLEMSTILLINGEN.....	8
3.	BARNERETTLIGE PRINSIPPER	12
3.1	Barnets beste	12
3.2	Retten til å bli hørt	13
4	REGELVERK OM PERSONVERN.....	14
4.1	Barns personvern etter barneloven	15
4.2	Barns personvern etter internasjonal rett	16
4.3	GDPR-direktivet (GDPR).....	17
4.4	Sammenfatning av rettsregler for barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett	20
5	AVGJØRELSE FRA NORSKE DOMSTOLER OG ORGANER.....	21
5.1	Dom HR-2019-2038-A	21
5.2	Kjennelse HR-2019-01121-U	23
5.3	Datatilsynets sak 14/00067	24
5.4	PFUs sak 158/05	26
5.5	Praksis fra Den Europeiske menneskerettsdomstolen om personvern	27
5.5.1	Krone Verlag GMBH v. Austria	28
5.5.2	Reklos and Davourlis v. Greece	29
5.5.3	Von Hannover v. Germany	30
5.6	Kort om avgjørelser og praksis i noen utvalgte europeiske land	31
5.7	Sammenfatning av avgjørelser om barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett.....	33
6	HVILKE TILTAK KAN GJØRES FOR Å BEDRE BARNES PERSONVERN VED FORELDRES INFORMASJONSDELING PÅ NETT?	35
6.1	Pedagogiske virkemidler.....	35

6.2	Normative virkemidler	38
6.2.1	Begrense hvilken informasjon foreldre kan legge ut på nett.....	38
6.2.2	Tydligere samtykkekrav til informasjonsdeling av barn.....	39
6.2.3	Senke aldersgrensen for barns selvbestemmelsesrett over eget bilde til 15 år .	40
6.2.4	Differensiering av offentlige og private ytringer på nett	41
6.3	Økonomiske virkemidler	42
6.4	Fysiske virkemidler	42
6.5	Klagebehandling hos overvåkningsorgan og ombud	43
6.5.1	Klagebehandling hos Barneombudet	45
6.5.2	Klagebehandling hos Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM)	45
6.5.3	Klagebehandling hos Datatilsynet	46
6.5.4	Klageadgang etter Barnekonvensjonen	47
6.6	Bedre prosessuelle rettigheter i domstolen for barn	48
6.6.1	Lettere å ta saken til domstolen som barn.....	49
6.6.2	Senke grensen for adgang til offentlig påtale.....	50
7	Avsluttende kommentar	50
8	LITTERATURLISTE.....	52

1. Innledning

1.1 Problemstilling og bakgrunn for valg av tema

Oppgavens tema er barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett. Oppgaven vil være tredelt. Jeg vil først starte med å forklare kontekst for problemstillingen. Jeg vil videre besvare hvor grensen for foreldres bilde- og informasjonsdeling av barn under 18 år går under dagens regelverk og praksis, til slutt vil jeg undersøke hvilke mekanismer som kan bedre barns personvern.

I dagens digitale samfunn deler foreldre stadig flere bilder av barn på nett. I følge UNICEF deler 74 % av de spurte foreldrene bilder og videoer av barn på nett.¹ Flere internasjonale organisasjoner er bekymret for den omfattende informasjonsdelingen.² Grunnet foreldres informasjonsdeling av barn har det nå oppstått et nytt begrep om voksne som ubetenksomt deler bilder og informasjon om barn på nett, sharenting. Ordet sharenting består av sammenblanding av ordet share (dele) og parenting (oppdragelse).³

Tidligere delte foreldre bilder av barn i fotoalbum som kun nærmeste familie kunne se, mens nå blir bilder og informasjon delt for en ubegrenset krets av personer. Mye av dette skyldes fremveksten av sosiale medier, slik som Facebook, Instagram og Snapchat, som muliggjør deling av bilder og informasjon.⁴ Per dags dato er det få begrensninger på hvilken informasjon foreldre kan dele på nett og i utgangspunktet har foreldre kompetanse til å bestemme hvilken informasjon de skal legge ut på nett om sine barn frem til barna fyller 18 år.⁵ Det kan stilles spørsmål ved om foreldre i det hele tatt burde få lov til å bestemme hvilken informasjon som deles om barnet på nett.

Det følger av både nasjonal og internasjonal rett at foreldre skal høre på hva barnet har å si før de tar avgjørelser på vegne av barnet,⁶ og de skal alltid vurdere hva som er til barnets beste før

---

¹ UNICEF (2020a)

² UNICEF (2020b), Barneombudet (2019) og Draft General Comment No. 25 (2020)

³ Nyquist (2020)

⁴ Datatilsynet (2018a)

⁵ Barneloven § 30

⁶ Grunnloven § 104 annet ledd og Barnekonvensjonen artikkel 3

de legger ut informasjon om barnet på nett.⁷ UNICEF sin statistikk viser at 34 % prosent av de spurte foreldrene synes det er greit å dele bilder av barn på nett, så fremt barna godkjenner dette.⁸ Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om barn faktisk forstår hva de samtykker til når foreldre deler bilder av dem på åpne internettplattformer.

UNICEF sin statistikk viser at før et barn fyller 13 år vil det ligge om lag 1 165 bilder av barnet på nettet. Undersøkelsen viser at kun halvparten (52%) spør barna om lov før de legger ut bilder.⁹ Foreldre er forpliktet til å spørre barna om lov før de deler bilder, men undersøkelsen viser at foreldre ikke følger loven. Fremveksten av sosiale medier og foreldres informasjonsdeling innebærer at foreldre må tenke seg nøye om før de deler bilder av barn på nett.

Høsten 2019 ble en mor dømt i Høyesterett for å ha delt bilder, informasjon og saksdokumenter i forbindelse med en barnevernssak på en Facebook-gruppe som moren hadde opprettet. Retten kom frem til at moren hadde krenket barnets rett til privatliv, jf. straffeloven § 267.¹⁰ Dommen viser at det er grenser for hva foreldre kan dele om barn på nett og at barn har rett på egen digital identitet.

1.2 Avgrensning av oppgaven

Denne oppgaven vil fokusere på forholdet mellom barnets biologiske foreldre og barnet selv.¹¹ Oppgaven vil dermed ikke ta opp konflikt mellom foreldre og andre foresatte, som for eksempel adoptivforeldre, angående informasjonsdeling om barnet på nett. Den vil heller ikke gå inn på konflikter mellom barnevernet og foreldre. Medienes ansvar vil heller ikke bli tatt opp i nevneverdig grad.

Oppgaven vil ikke ta opp tilfeller der foreldre deler bilder av barn i reklameøyemed eller barn i reklame.

---

⁷ Barneloven § 31, Grunnloven § 104, Barnekonvensjonen artikkel 3 og 12

⁸ UNICEF (2020a)

⁹ Ibid

¹⁰ HR-2019-2038-A

¹¹ Barneloven § 2 første ledd og § 3 første ledd

Jeg avgrensner videre oppgaven mot foreldre som deler overgrepbilder av barn, og retter utelukkende fokuset på hverdagslige bilder delt av foreldre. Oppgaven er dermed avgrenset mot straffeloven § 310, § 311 og § 317.

1.3 Ord og begreper

Oppgaven omhandler barns personvern. «Barn» er ifølge FNs barnekonvensjon artikkel 1 «ethvert menneske under 18 år».

Jeg vil i det følgende definere personvern. Deretter vil jeg definere barns medbestemmelses- og selvbestemmelsesrett, som setter skranker for foreldres informasjonsdeling.

1.3.1 Personvern

Personvern er en samlebetegnelse på rettsregler som særlig tar sikte på vern av individet.¹² Personvern verner retten til egne personopplysninger.¹³ Personopplysninger er «enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person», også kalt den registrerte etter EUs personsvernforordning, det såkalte GDPR-direktivet (General Data Protection Regulation).¹⁴ Personvernet gjelder også personopplysninger som blir publisert på nett.¹⁵

Personvern er regulert både etter nasjonal og internasjonal rett.¹⁶ Det følger av EMK (Den europeiske menneskerettskonvensjon) art. 8 nr. 1. at «[e]nhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.» Inngrep kan etter art. 8 nr. 2 bare skje når det er «nødvendig i et demokratisk samfunn» og når et av bestemmelsens opplistede hensyn foreligger, for eksempel «for å beskytte andres rettigheter og plikter.» Vernet av personopplysninger ble ytterligere styrket ved vedtakelse av GDPR-direktivet som har som formål å verne personopplysninger.¹⁷

---

¹² Lassen (2018)

¹³ Datatilsynet (2019)

¹⁴ GDPR art. 4 nr. 1

¹⁵ Datatilsynet (2019)

¹⁶ Personopplysningsloven, GDPR-direktivet og EMK art 8

¹⁷ GDPR art. 1 nr. 2

1.3.2 Barns medbestemmelses- og selvbestemmelsesrett

Med medbestemmelsesretten menes at barnet skal være med å bestemme i avgjørelser som angår det selv. Dette gjelder for eksempel ved foreldres bilde- og informasjonsdeling av barn på nett.¹⁸

Etter hvert som barnet blir eldre får det selvbestemmelsesrett.¹⁹ Dette innebærer at barnet får bestemme over avgjørelser som angår det. Dette oppnår barnet i utgangspunktet i en alder av 18, men i noen tilfeller kan barnet bestemme selv før den tid. Barnet kan for eksempel opptre som part i visse forvaltningssaker²⁰ og i domstolen²¹ etter barnevernloven. Barnet kan også fra det er 15 bestemme hvilken utdanning det skal ta og om det skal melde seg inn i foreninger.²²

1.4 Den videre fremstillingen

I det følgende vil jeg forklare kontekst for problemstillingen og undersøke hvilke konsekvenser foreldres informasjonsdeling på nett kan få for barn (kapittel 2).

Jeg vil deretter gå gjennom barnerettslige prinsipper og personvernregelverk, og underveis vise hvordan prinsippene og bestemmelsene setter begrensninger for foreldrenes bilde- og informasjonsdeling av barn under 18 år. Jeg vil først se på prinsipper i barneretten som setter begrensninger for foreldres informasjonsdeling på nett (kapittel 3). Etter dette vil jeg vise til nasjonale og internasjonale rettsregler om personvern. (kapittel 4), så vil jeg se på hvordan spørsmålet er løst i norsk rettspraksis, underrettspraksis og EMD (kapittel 5). I samme kapittel vil jeg også se hen til rettsregler i andre europeiske land og undersøke om det finnes rettsregler fra andre land som kan gi veiledning om hvordan rettsreglene i Norge burde utformes.

Til slutt vil jeg i kapittel 6 se på hvilke mekanismer som kan bedre barns personvern og foreslå hvordan lovverket bør utformes.

---

¹⁸ Barnekonvensjonen art. 12 og Grunnloven § 104

¹⁹ Barneloven § 31, § 32 og § 33

²⁰ Barnevernloven § 6-3

²¹ Rt 1998 s. 1592 jf. Köhler-Olsen (2015) note 403

²² Barneloven § 32

2. Kontekst for problemstillingen

FNs barnekomité har ansvaret for å kontrollere at land tilsluttet barnekonvensjonen etterfølger den.²³ Barnekomiteen avga i 2010 en avsluttende kommentar til Norge der de uttrykte bekymring for foreldres publisering av personopplysninger om egne barn. Komiteen uttalte i den forbindelse at «[t]he Committee recommends the State party to mandate the Norwegian Data Inspectorate to prevent parents and others to reveal information about children which violates children's right to privacy and is not in their best interests.»²⁴ I norsk rett legges det relativt stor vekt på uttalelser fra FNs barnekomité, i og med at de er eksperter på området, jf. Rt 2009 1261. Uttalelsene er imidlertid ikke rettslig bindende.²⁵ På bakgrunn av uttalelsene fra FNs barnekomité ble personopplysningsloven § 11 tredje ledd vedtatt med følgende ordlyd:

«Personopplysninger som gjelder barn, skal ikke behandles på en måte som er uforsvarlig av hensyn til barnets beste.»

Datatilsynet fikk i kraft av bestemmelsen kompetanse til å pålegge stans av særlig krenkende publiseringer om barnet på Internett. Eksempler på særlig krenkende publiseringer kunne være i tilfeller hvor foreldre la ut informasjon i en pågående barnefordelings sak eller barnevernssak, klart i strid med barnets interesser eller belastende opplysninger om barnets helse og lignende.²⁶

Den 20. juli 2018 trådte GDPR-direktivet i kraft i Norge. GDPR-direktivet er innlemmet i personopplysningsloven. Som følge av den nye forordningen kom Justis- og beredskapsdepartementet med en uttalelse der de uttalte at de ikke ønsket å videreføre personopplysningsloven.²⁷ Bestemmelsen ble dermed ikke videreført i ny personopplysningslov.

Dette innebærer at Datatilsynet ikke lenger har en klar hjemmel til å pålegge stans av innhold på nett som er uforsvarlig av hensyn til barnets beste. Det er heller ikke vedtatt nye lignende regler som kan ivareta barns personvern. Redd Barna uttalte i den forbindelse at de etterlyste virkemidler for å bedre beskytte barn mot foreldres skadelige eksponering av barn.²⁸

---

²³ Barnekonvensjonen art. 43

²⁴ CRC Norway (2010) avsnitt 29

²⁵ Smith (2011) s. 25

²⁶ Prop. 47 L (2011–2012) punkt 5.6

²⁷ Prop 56 LS (2017-2018) punkt 13.4.1

²⁸ Ibid

Etter dagens regelverk kan foreldre i utgangspunktet bestemme hvilken informasjon som legges ut om barn på nett. Dette kan de gjøre både ved at de avgjør hva andre kan legge ut på nett om deres barn, samt at de selv kan legge ut informasjon. En slik kompetanse har de frem til barnet fyller 18 år.²⁹

Medietilsynets undersøkelse «Foreldre og Medier» som kartlegger foreldres erfaringer med barns digitale medievaner fra 2020 viser at 70 prosent av de spurte foreldrene deler bilder eller videoer av barn på Instagram, Facebook eller Snapchat.³⁰ Undersøkelsen viser videre at 6 prosent av de spurte foreldrene deler informasjon om barn på åpne Facebook-profiler og at 76 prosent deler informasjon med venner og følgere.³¹ Imidlertid kan venner og følgere være svært mange. I dag kan en person ha flere hundre venner på Facebook og det er ikke lett å vite hva disse vil gjøre med informasjonen som ligger på nett.

En studie fra England gjennomført av NOMINET viste at 24 % av de spurte foreldrene ikke forstår personverninstillinger på sosiale medier. Dette betyr at foreldre ikke er klar over at mange av bildene de publiserer på sosiale medier ligger ute på deres åpne profil. Studien viste at bare 10 % er sikker på bruken av personverninstillingene og 24 % av de spurte visste ikke hvordan de kunne endre personverninstillingene. 85 % svarte at de ikke hadde sjekket personverninstillingene på over 1 år.³² En kan tenke seg at tallene vil være noe lignende i Norge, siden studier slik som «Foreldre og medier»³³ og undersøkelsen EU kids online fra 2018³⁴ viser at et stort antall foreldre i Norge ubetenksomt deler bilder og informasjon av barn. Personvernundersøkelsen til Datatilsynet fra 2019 viser dessuten at «...66 prosent, nesten syv av ti, føler at de har liten kontroll over hvordan personopplysninger lagres og brukes på internett». ³⁵ Det er alvorlig at foreldre har en så vid adgang til å dele bilder og informasjon om barn på nett når de ikke har den nødvendige kunnskapen om nettbruk.

---

²⁹ Barneloven § 30

³⁰ Medietilsynet (2020a) s. 8

³¹ Ibid s. 94

³² Nominet (2016)

³³ Medietilsynet (2020a) s. 94

³⁴ Staksrud (2018) s. 63

³⁵ Datatilsynet (2019) kapittel «Holdninger til personvern og tap av kontroll»

Til tross for at foreldre kan bestemme over hvilken informasjon som legges ut om barnet, må de alltid tillegge prinsippet om barnets beste og barnets mening vekt. Det er imidlertid vanskelig å fastsette om et barn samtykker til informasjonsdelingen når barnet er under en viss alder. Dette innebærer at til tross for at det finnes regler som skal ivareta barns personvern vil ikke barnets personvern alltid bli ivaretatt i praksis. Dette ser man for eksempel i HR-2019-2038-A, der Høyesterett kommer frem til at morens informasjonsdeling om barnet på nett ikke kunne gjøres straffefri grunnet samtykke, fordi barnet var sju år. Det samme utales i HR-2019-01121-U, der Høyesterett kommer frem til at et barn på 5 år ikke har noen mulighet til å kontrollere hvilke opplysninger moren legger ut på nett.³⁶ I den samme studien jeg viste til ovenfor fra NOMINET kom forskerne frem til at før et barn fyller 5 år vil det ligge 1 500 bilder av barnet på nett. Dette innebærer at foreldre publiserer 300 bilder og videoer av barnet i året i en alder der barnet ikke klarer å forstå betydningen av samtykke til bildedeling.

Konsekvenser av foreldres informasjonsdeling på nett om barn

Stadig flere foreldre legger ut bilder av barn på nett uten å ta i betraktning hvilke konsekvenser informasjonsdelingen kan ha for barnet.³⁷ Skadepotensialet av informasjonsdelingen kan være stor. Potensielt kan bilder og informasjon som foreldre deler bli på nett i uoverskuelig fremtid, noe som innebærer at informasjonen som blir lagt ut kan ligge ute gjennom hele personens liv. Delingen kan således både være et brudd på barnets personvern, og et rettsbrudd når vedkommende blir voksen.

UNICEF skriver på sin hjemmeside at «[h]ver dag deler tusenvis av voksne bilder av barn på sosiale medier. De fleste bildene er i seg selv harmløse, men både mengden bilder og informasjon som kan hentes ut av disse kan gi uante konsekvenser for barnet, både nå og i fremtiden. Identitetstyveri, psykiske belastninger ved uønsket eksponering, brudd på retten til privatliv og fremmedes misbruk av bilder er noen av de potensielle farene ved ubetenksom deling.»³⁸

---

³⁶ LB-2019-42133

³⁷ Datatilsynet (2018a)

³⁸ UNICEF (2020a)

UNICEF mener at hvis utviklingen fortsetter kan Sharenting være den største årsaken til identitetstyveri innen 2030.³⁹ Kristin Oudmayer, direktør for barns rettigheter og bærekraft i UNICEF uttaler at «[n]ettkriminelle kan bruke personlig informasjon som ofte følger med bildene til identitetstyveri og, i noen tilfeller, utpressing og andre former for ubehagelig kontakt.»⁴⁰ Et bilde som er lagt ut på sosiale medier er vanskelig å slette og selv om en sletter bildet kan det hende at andre allerede har lagret det på sin datamaskin.

En nylig spørreundersøkelse blant barn mellom 13 og 17 år viste at 42 prosent har et problem med informasjon foreldre legger ut på sosiale medier.⁴¹ Medietilsynet sin undersøkelse om «Barn og medier» der 9 til 18 åringers digitale medievaner ble kartlagt viser at 14 prosent av norske 9 til 18 åringer blir flau av bilder som foreldre deler av dem på sosiale medier.⁴²

Samme konklusjon kommer Elisabeth Staksrud og Kjartan Ólafsson frem til i EU kids online sin rapport om norske barns internettbruk. Undersøkelsen viser at 6 % av norske barn har fått negative eller sårende kommentarer på grunn av noe foreldrene har publisert, og 9 % har selv blitt opprørt av foreldrenes informasjonsdeling. I samme rapport skriver de at Sharenting kan «være med på å skape en digital identitet som barnet selv, når de vokser opp, ikke ønsker eller kjenner seg igjen i.»⁴³ Det er vanskelig å forutse konsekvenser av foreldrenes informasjonsdeling og foreldre kan aldri vite hvordan deres informasjonsdeling vil oppfattes i fremtiden.

At foreldre legger ut sensitiv informasjon om barn på nett kan også medføre at barn har vanskeligheter med å få tegnet seg forsikring eller få seg jobb senere i livet. Dette gjelder særlig om foreldrene legger ut helseopplysninger eller skriver om ulike atferdsvansker som barnet har.

Grønvold og Hendis advarer i sin bok som omhandler barn og personvern mot at informasjonsdelingen til foreldre kan gjøre barn til et lett offer for overgrep, ved at utenforstående vet både kallenavn, hva bamsen heter og yndlingssjokoladen til barnet.⁴⁴ Mia Landsem som job-

---

³⁹ Ibid

⁴⁰ Nyquist (2020)

⁴¹ Landsem (2020)

⁴² Medietilsynet (2020b) s. 156

⁴³ Staksrud (2018) s. 63

⁴⁴ Grønvold (2014) s. 94

ber med personvern og IT uttaler at «[h]un minner om at bilder tatt i en helt uskyldig og hyggelig setting, kan manipuleres til å vise noe helt annet. Lettkledde bilder fra stranden, eller et barn som spiser en is, kan bli til de grusomste motiver hvis det havner i feil hender. Barnebilder på avveie kan føre til ubehagelige, og i verste fall farlige, situasjoner.»⁴⁵

Eksemplene jeg har trukket frem over viser at det er klare negative sider ved foreldres informasjonsdeling på nett, noe som tilsier at det burde være begrensninger for hvilken informasjon foreldre kan dele på nett.

I det videre arbeidet vil jeg drøfte problemstillingen relatert til hvor grensen for foreldres bilde- og informasjonsdeling av barn under 18 år går under dagens regelverk og praksis. Jeg vil starte med å gå gjennom barnerettslige prinsipper og vise hvordan prinsippene setter begrensninger for foreldrenes bilde- og informasjonsdeling av barn under 18 år.

3. Barnerettslige prinsipper

3.1 Barnets beste

Barnets beste er forankret i Grunnloven § 104 annet ledd og Barnekonvensjonen artikkel 3. Prinsippet skal tillegges vekt i alle saker som berører barn, fordi de blir regnet som en særlig sårbar gruppe.⁴⁶

Prinsippet innebærer blant annet at barn har krav på at deres beste skal bli hensyntatt ved utformingen av lovgivning om informasjonsdeling på nett. Videre må foreldre alltid vurdere om det er til barnets beste før de deler bilder og informasjon om barnet på nett. På den måten setter prinsippet skranker for hvor mye informasjon foreldre kan dele om barn på nett. I mange tilfeller vil ikke foreldres informasjonsdeling være til barnets beste. Dette er for eksempel når foreldre deler sensitive opplysninger om barnet på nett eller når det kan skade barnet i fremtiden at foreldre har delt informasjon om barnet. Eksempel på dette ser vi i dommene jeg gjennomgår i 5.1 og 5.2, der retten i begge dommene kommer frem til at morens publisering på nett ikke var til barnets beste.

---

⁴⁵ Lysholm (2020)

⁴⁶ Haugli (2016) s. 52

Prinsippet om barnets beste gjelder uavhengig av alder.⁴⁷ Barnekomiteen har uttalt at «[b]abyer og svært små barn har de samme rettighetene som alle barn til å få vurdert sitt beste, selv om de ikke kan uttrykke meningene sine eller representere seg selv på samme måte som eldre barn.»⁴⁸

Barnets beste er et dynamisk begrep som vil forandre seg i takt med samfunnet.⁴⁹ Dette ser vi flere eksempler på i praksis. Tidligere var det tillatt med oppdragervold, men i dag er det forbudt. Lovgivningen som ga adgang til å gi fysiske refselsler ble opphevet i 1972.⁵⁰ På samme vis kan en tenke seg at grensene for foreldres informasjonsdeling på nett vil utvikle seg og prinsippet om barnets beste i fremtiden vil sette enda større skranker enn i dag for foreldres informasjonsdeling på nett.

3.2 Retten til å bli hørt

Barnets rett til å bli hørt følger av Grunnloven § 104 første ledd og Barnekonvensjonen artikkel 12. Det fremgår også av Barnekonvensjonen artikkel 12 om barns rett til å bli hørt at «[f]or dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet.» Ut fra en naturlig forståelse av ordlyden gjelder bestemmelsen kun rettslige og administrative tiltak og ikke foreldres plikt til å høre på barnets mening. Foreldres informasjons- og bildedeling på nett var ikke tatt med i vurderingen da konvensjonen ble vedtatt i 1989. Imidlertid følger det av FNs barnekomité's generelle kommentar nr. 12 avsnitt 25 at «[e]n realisering av barnets rett til å gi uttrykk for sine synspunkter forutsetter at de som er ansvarlige for å høre barnet, og barnets foreldre eller verge, informerer barnet om sakene, om hvilke valg og eventuelle beslutninger som må treffes, og om konsekvensene av disse.» Bestemmelsen skal dermed tolkes utvidende. Det kunne således vært en idé å ta inn i bestemmelsen at også foreldre skal høre på barnets mening. Grunnlovsbestemmelsen er imidlertid mer vid da det følger av Grunnloven § 104 første ledd annet punktum at barn «har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv». I litteraturen har prinsippet også

---

⁴⁷ Ibid s. 52

⁴⁸ General Comment No. 14 (2013) punkt 44

⁴⁹ Haugli (2016) s. 52

⁵⁰ LOV-1972-02-25-3

blitt tolket slik at både offentlige myndigheter og foreldre skal høre på barnets mening, noe som betyr at barnet har rett til medbestemmelse i alle avgjørelser som angår det.⁵¹

Retten til å bli hørt har ingen aldersgrense.⁵² Det følger av prinsippet at barnets mening skal vektlegges i samsvar med alder og utvikling.⁵³ Føringerne blir sterkere jo eldre barnet blir.⁵⁴ Prinsippet innebærer at foreldre alltid må forhøre seg med barnet om dets mening når de publiserer informasjon om barnet på nett, til tross til at barnet kanskje ikke klarer å uttrykke sin mening tydelig. Muligens burde ikke foreldre publisere bilder og informasjon om barnet på nett om barnet ikke klarer å uttrykke sin mening om foreldres informasjonsdeling.

Retten til å bli hørt er avhengig av at barnet er i stand til å danne seg egne synspunkter. Også non-verbale former for kommunikasjon anerkjennes.⁵⁵ Hvis barnet virker misfornøyd med at foreldre tar bilde av barnet skal foreldrene høre på barnet.

Barnet må dessuten kunne uttale seg fritt uten at det føler seg presset av foreldrene. Dette innebærer at foreldre må være oppmerksomme på at de kan påvirke barnet til å ha et bestemt standpunkt til en sak, for eksempel når foreldre deler bilder av barnet på nett.⁵⁶ Foreldre må dermed også ta i betraktning hva som er det beste for barnet.

4 Regelverk om personvern

Barn har i utgangspunktet rett på samme personvern som voksne, siden regler om personvern gjelder både for barn og voksne. Barneloven regulerer særlig barns rettigheter og jeg vil derfor i det følgende skissere de viktigste reglene i barneloven som har betydning for barns rett til egen informasjon.

---

⁵¹ Sandberg (2016) s. 97

⁵² Kierulf (2015) note 239 G

⁵³ Grunnloven § 104 første ledd

⁵⁴ Sandberg (2016) s. 118

⁵⁵ Ibid s. 103

⁵⁶ Ibid s. 114

4.1 Barns personvern etter barneloven

Foreldre har i utgangspunktet rett til å bestemme hvilke bilder av og informasjon om barnet som legges ut på nettet, i kraft av foreldreansvaret, jf. barneloven § 30 første ledd andre punktum.⁵⁷ Foreldreansvaret skal utøves i henhold til barnets interesser og behov.

Etter barneloven § 31 første ledd skal foreldre «leggje vekt på det barnet meiner alt etter kor gammalt og modent barnet er» i spørsmål som gjelder personlige forhold for barnet. Dette er et utslag av hensynet til barnets rett til å bli hørt som skissert ovenfor.⁵⁸ Som vi så setter prinsippet grenser for foreldres informasjonsdeling på nett.

Det følger av barneloven § 31 andre ledd at fra barnet er 7 år så skal barnet få informasjon og mulighet til å danne seg sin egen mening om «personlige forhold for barnet». Slike «personlige forhold» kan for eksempel være foreldres informasjonsdeling på nett. Barnet kan likevel gi uttrykk for sine meninger tidligere enn dette, så fremt det klarer å danne seg synspunkter om det saken gjelder.⁵⁹ Dette kan for eksempel være at barnet ikke ønsker at foreldre skal dele bilder av det på nett. Det kan derfor stilles spørsmål om en regel om aktivt samtykke er å foretrekke. Dette kommer jeg tilbake til i punkt 6.2.2.

Det er antatt at barnet har større rett til å nekte at foreldre legger ut bilder enn til å samtykke til dette. Dette innebærer at barnets mening alltid skal bli vektlagt i større grad hvis barnet nekter foreldre å legge ut bilder av det på nett enn om det samtykker.⁶⁰ Om dette skriver Lucy Smith «[d]et krever en mindre grad av modenhet for å vite at man ikke ønsker at et bilde skal offentliggjøres, enn å forstå de negative sidene ved å offentliggjøre personopplysninger.»⁶¹ Et barn på syv år som ikke er modent nok til å danne opp mening om de foresattes avgjørelser, kan fortsatt nekte forelderen å legge ut bilder av seg selv på nettet.⁶² Det kunne således vært en idé å lovfeste barns nektelsesrett i lovgivningen.

---

⁵⁷ NOU 2019: 10 punkt 6.2.3

⁵⁸ Kvalø (2016) s. 110

⁵⁹ Sandberg (2016) s. 103

⁶⁰ Backer (2008) s. 306

⁶¹ Smith (2011) s.114

⁶² NOU 2019: 10 punkt 6.3.5

Det følger av § 31 andre ledd tredje punktum at fra barnet er 12 år skal det legges stor vekt på hva barnet mener, noe som innebærer at barnet fra 12 års alder skal få større medbestemmelserett i saker som angår det. Det betyr ikke at barnets mening skal bli utslagsgivende, men at det skal mer til for å fravike det når barnet er over tolv år.⁶³ Et spørsmål man kan stille seg er om det er i henhold til barnets interesser at foreldre har så stor frihet til å dele informasjon om barnet på nett, slik som vist til i kapittel 2.

Fra barnet er 15 år kan det avgjøre spørsmål om utdanning og melde seg inn og ut av foreninger.⁶⁴ Ifølge Datatilsynet har barn over 15 år samtykkekompetanse over egne opplysninger, noe som innebærer at det er barnet og ikke foreldrene som samtykker når det hentes inn personopplysninger om barn.⁶⁵ Den informasjon barn har selvråderett over er ikke-sensitive opplysninger. Sensitive opplysninger som ikke kan innhentes uten foreldrenes samtykke er for eksempel informasjon om etnisk tilhørighet, politiske standpunkter og helseopplysninger. Foreldrenes bestemmelsesrett over barnet blir på denne måten innskrenket fra barnet fyller 15 år. Likevel ser vi at mange foreldre deler sensitive opplysninger om barnet på Instagram, Snapchat og blogg. Det kan derfor stilles spørsmål ved om det ikke bør være strengere regler for hvilke opplysninger foreldre kan dele om barn på nett. Dette diskuterer jeg i punkt 6.2.

Når vedkommende fyller 18 år er det selvstendig og ikke underlagt foreldreansvaret, med mindre vedkommende er umyndig. Hovedregelen er at bilder av en voksen person ikke kan gjengis eller vises offentlig uten at den avbildede har samtykket.⁶⁶

4.2 Barns personvern etter internasjonal rett

Personvernreglene er de samme for barn og voksne etter nasjonal og internasjonal rett. Etter internasjonal rett er retten til personvern regulert i EMK art. 8, GDPR-direktivet og spesielt for barn i FNs Barnekonvensjon. EMK og Barnekonvensjonen er inkorporert i norsk rett og skal gjelde som norsk lov etter menneskerettsloven § 2, og skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning, jf. § 3. GDPR-direktivet skal gå foran norsk lov ved konflikt, jr. personopplysningsloven § 2 fjerde ledd og EØS-loven § 2.

---

⁶³ Kvalø (2016) s. 141

⁶⁴ Barneloven § 32

⁶⁵ Datatilsynet (2018b)

⁶⁶ Åndsverkloven § 104

I HR-2016-2554-P (Holship) kommer Høyesterett med flere uttalelser om hvordan en skal tolke norsk rett i forhold til internasjonal rett. Dommen omhandler spørsmål om norske havnearbeidere kan varsle boikott for å presse frem en tariffavtale der de har fortrinnsrett på lasting og lossing i norske havner. Høyesterett uttalte at Grunnloven § 92 må forstås som pålegg til domstolene og andre myndigheter om å håndheve menneskerettighetene på det nivå de er gjennomført i norsk rett.⁶⁷ Høyesterett uttaler videre at «[n]asjonale domstoler må derfor normalt følge EFTA-domstolens forståelse av EØS-retten og kan ikke fravike en tolkingsuttalelse av EFTA-domstolen uten at det foreligger "særlige grunner"». ⁶⁸ På bakgrunn av dette ser vi at Norge er forpliktet til å følge internasjonal rett som er inkorporert i norsk rett. Nasjonale og internasjonale regler utfyller hverandre og skal tolkes i lys av hverandre.

4.3 GDPR-direktivet (GDPR)

I 2018 trådte GDPR-direktivet i kraft. Direktivet regulerer behandling av personopplysninger i EU og EØS. Det er vedtatt i form av forordning og er gjennomført i norsk rett ved en henvisningsbestemmelse i personopplysningsloven § 1.⁶⁹ Direktivet består av artikler og en fortale som er med på å utfylle og forklare artiklene i forordningen. Personopplysningsloven inneholder både GDPR-direktivet og nasjonale regler. GDPR-direktivet sitt formål er å sikre «vern av fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter, særlig deres rett til vern av personopplysninger», jf. art. 1 nr. 2.

Sitater fra EU-domstolen vil i det følgende være på dansk, i og med at norsk ikke er et offisielt EU-språk.⁷⁰

Til tross til at GDPR-direktivet er vedtatt av EU og er internasjonal rett, er direktivet inkorporert i personopplysningsloven, som er norsk lov. Jeg vil derfor i det følgende vise til personopplysningsloven, til tross til at jeg behandler internasjonal rett under dette punktet.

---

⁶⁷ HR-2016-2554-P avsnitt 70

⁶⁸ Ibid avsnitt 77

⁶⁹ Olsen (2018) note *

⁷⁰ European Union (u.å)

Samtykke til behandling av personopplysninger

Etter GDPR-direktivet må vedkommende samtykke til behandling av sine personopplysninger, jf. artikkel 6 nr. 1. bokstav a. Barn er særlig vernet etter GDPR-direktivet artikkel 6 nr.1 bokstav f, der unntak fra behandling av personopplysninger kan gis fordi personopplysningene gjelder barn og opplysningene må vernes. Samtykkekravet gjelder ikke mellom foreldre og barn, men hovedsakelig når virksomheter eller tjenester skal lagre personopplysninger, også kalt den behandlingsansvarlige.⁷¹ Foreldre har fortsatt i kraft av foreldreansvaret etter barneloven § 30 første ledd «rett og plikt til å ta avgjerder for barnet i personlege tilhøve». Dette inkluderer også informasjonsdeling på nett.

Unntak fra loven

Det følger av personopplysningsloven § 2 andre ledd bokstav a at loven ikke gjelder for «rent personlige eller familiemessige aktiviteter». Etter en naturlig ordlydsforståelse av «rent personlige eller familiemessige aktiviteter» vil «rent» privat informasjonsdeling ikke være omfattet av loven. Dette innebærer at bildedeling internt i familien og for eksempel bilder i bildealbum i hjemmet som ikke er tilgjengelig på det åpne nettet, er unntatt lovens virkeområde.

Spørsmålet for hvor grensen for de «rent personlige og familiemessige aktiviteter» går var oppe i Lindqvist-saken. Dommen omhandlet Lindqvist som jobbet i et kirkesogn i Sverige. Hun laget i forbindelse med sitt arbeid med konfirmanter en hjemmeside med informasjon om de som arbeidet i kirken, der blant annet navn, arbeidsoppgaver og fritidsinteresser var publisert. De andre ansatte hadde ikke fått informasjon om nettsiden eller samtykket til offentliggjøring av opplysningene. Spørsmålet for EU-domstolen var om den informasjonen Lindqvist hadde publisert var informasjon ment for «rent personlige eller andre private formål». Domstolen kom frem til at «[d]enne undtagelse skal derfor fortolkes således, at den udelukkende vedrører de aktiviteter, der indgår i den enkelte borgers privatliv eller familieliv, hvilket åbenbart ikke er tilfældet med hensyn til behandling af personopplysninger, som består i, at de offentliggøres på internettet, hvorved disse oplysninger bliver tilgængelige for et ubestemt antal personer.»⁷²

---

⁷¹ GDPR art. 4 nr.7

⁷² Case C-101/01 avsnitt 47

Ut fra dette kan man lese at grensen for hva som omfattes av «privatliv eller familieliv» går der informasjonen er tilgjengeliggjort for «ubestemt antall personer». Unntaket har blitt tolket snevert: et personlig formål er ikke i seg selv avgjørende, selve aktiviteten må være av personlig karakter.⁷³ Ut fra en ordlydsfortolkning vil foreldres publisering av barns personopplysninger på en åpen blogg innebære en publisering som er tilgjengeliggjort for et «ubestemt antal personer» og dermed omfattes av loven.

Tekster utarbeidet «utelukkende for journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer» er i hovedsak også unntatt lovens virkeområde jf. lovens § 3. Dermed blir informasjon som foreldre legger ut for å uttrykke sin mening politisk, kunstnerisk eller litterært unntatt. Det må vurderes konkret i hvert tilfelle om ytringen skal unntas lovens virkeområde. Bruken av ordet «utelukkende» i lovteksten tilsier at unntaket er snevert. Ytringer på blogg og sosiale medier må nok omfattes av personopplysningsloven, selv om en kan tenke seg at disse kan grense til journalistiske ytringer.

Barns personopplysninger

Barns personopplysninger er særlig vernet etter GDPR-direktivet. Det følger av punkt 38 i fortalen til forordningen at «[b]arns personopplysninger fortjener et særlig vern, ettersom barn kan være mindre bevisste på aktuelle risikoer, konsekvenser og garantier samt på de rettigheter de har når det gjelder behandling av personopplysninger.» Fortalen skal leses med henblikk på de enkelte artiklene og er tolkningsmoment i tilfelle tolkningstvil.⁷⁴

Etter GDPR art. 8 kan foreldre som har barn under 13 år samtykke til at barn bruker sosiale medier slik som Facebook, Instagram og Snapchat.⁷⁵ Et samtykke til bildedeling kan alltid trekkes tilbake, både av forelderen og den mindreårige.⁷⁶

GDPR-direktivet gir også rett til sletting av personopplysninger. Det følger av GDPR art. 17 at en person har rett til å få personopplysninger om seg selv slettet på visse vilkår, blant annet

---

⁷³ NOU 2019: 10 punkt 5.1.4.4

⁷⁴ Sejersted (2011) s. 53

⁷⁵ GDPR art. 8 jf. personopplysningsloven § 5

⁷⁶ GDPR art. 7 nr. 3

på grunn av manglende samtykke.⁷⁷ Det følger av fortalens punkt 65 at retten til å bli glemt gjelder særlig barn fordi de «ikke har fullstendig kjennskap til risikoene forbundet med behandlingen.» Denne retten gjelder selv om vedkommende ikke lenger er et barn. Dette innebærer at GDPR-direktivet gir barnet rett til å be foreldre og offentlige myndigheter slette bilder som er tatt uten deres samtykke. GDPR-direktivet er på den måten med på å styrke barns personvern. Ut fra en naturlig språklig forståelse av bestemmelsen er dette ikke en positiv plikt for foreldrene og derfor noe som barn selv må ta tak i.

4.4 Sammenfatning av rettsregler for barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett

Gjennomgangen ovenfor har vist at det finnes grenser for foreldres informasjonsdeling på nett. Spørsmålet nå er om disse kan sammenfattes til en egnet rettsregel.

Barnekonvensjonen og barneloven har noe av de samme reglene og bygger på de samme prinsippene, slik som barnets beste og barns rett til å bli hørt. Prinsippene setter begrensninger for foreldres informasjonsdeling på nett. Prinsippene sier imidlertid ikke noe konkret om hvor grensen går for foreldres informasjonsdeling.

Etter barneloven skal barnet med alderen få større medbestemmelsesrett i saker som angår det og kan på den måten sette begrensninger for foreldrenes informasjonsdeling. I en alder av 18 har barnet selvbestemmelsesrett på lik linje med andre voksne. Reglene er imidlertid ikke konkrete og sier ingenting om foreldres informasjonsdeling generelt. Det er opp til hver forelder hvor mye de skal tillegge barnets mening vekt og om de skal legge ut bilder og informasjon på nett.

GDPR-direktivet som nylig har blitt til norsk lov gjennom personopplysningsloven fastsetter klarere regler på området. For eksempel blir publisering på nett som når «et ubestemt antall personer» regulert av loven.⁷⁸ I og med at publiseringen reguleres av loven gir direktivet barn et særlig vern for deres personopplysninger der foreldre publiserer informasjon om dem på

---

⁷⁸ Case C-101/01 avsnitt 47

nett som kan nå «et ubestemt antal personer».⁷⁹ I tillegg kan barn kreve at deres personopplysninger slettes, jf. GDPR-direktivet art. 17. GDPR-direktivet angir likevel ikke noen klare grenser for foreldres informasjonsdeling på nett.

Lovreguleringen er såpass vag at man må se hen til rettspraksis for å kunne fastsette klarere regler for barns personvern.

5 Avgjørelser fra norske domstoler og organer

5.1 Dom HR-2019-2038-A

I en nylig avsagt dom fra Høyesterett, HR-2019-2038-A, ble en kvinne dømt for brudd på straffeloven § 267 som følge av å ha krenket privatlivet til sitt barn. Moren hadde i forbindelse med konflikt med barnevernet opprettet en åpen Facebook-gruppe der hun postet sjikanevende meldinger om barnevernsansatte, private bilder og videoer av sitt barn, samt dokumenter fra barnevernets saksbehandling.

Ordlyden i straffeloven § 267 lyder: «Den som gjennom offentlig meddelelse krenker privatlivets fred, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.»

Høyesterett starter med å slå fast at det er snakk om en «offentlig meddelelse» fordi materialet var delt på en åpen Facebook-side, jf. straffeloven § 10 andre ledd andre punktum.⁸⁰

Høyesterett uttaler videre at det kreves «en viss grad av sensitivitet» for at noe skal omfattes av straffeloven § 267. Førstvoterende kommer til at det i denne saken er snakk om slike personlige opplysninger som viser barnet i sårbare situasjoner.⁸¹

Det neste spørsmålet Høyesterett besvarer er om publiseringen av materialet krenket barnets privatliv. Ordet «krenker» innebærer etter forarbeidene til straffeloven at handlingen må være rettsstridig. Dette beror på om en straffesanksjonering vil innebære en krenkelse av EMK art. 10 og Grunnloven § 100 om ytringsfrihet.⁸² Videre må ytringsfrihet veies mot den enkeltes

---

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ HR-2019-2038-A avsnitt 11

⁸¹ Ibid avsnitt 15

⁸² Ibid avsnitt 17

rett til personvern som er beskyttet etter EMK art. 8. Handlingen må også karakteriseres som «utilbørlig eller uforsvarlig».⁸³

Førstvoterende kommer frem til at offentliggjøringen av bildet, videoklippet, brevet og referatet var klart utilbørlig og uforsvarlig overfor barnet.⁸⁴

Handlingen kunne heller ikke gjøres straffefri grunnet samtykke i denne sak, fordi barnet kun var sju år. Høyesterett viser i den forbindelse til at barnet i en slik situasjon ofte vil føle press til å samtykke grunnet lojalitet til forelderen.⁸⁵ Førstvoterende mener publiseringen av opplysningene i saken uansett utgjør misbruk av kompetansen som forelder.⁸⁶

Disse uttalelsene er viktige, særlig med tanke på at foreldre i utgangspunktet har samtykkekompetanse på vegne av barnet i kraft av foreldreansvaret.⁸⁷ Dette innebærer at foreldre har kompetanse til å bestemme hvilken informasjon som skal deles om barnet på nett og kan samtykke til at andre legger ut bilder av barnet på nett. Ytringsfriheten til forelderen kan ikke veie mer enn privatlivet til barnet.

Høyesterett uttaler i avsnitt 31 at «As offentliggjøring vart derimot primært ikkje gjort som ledd i eit generelt offentleg ordskifte knytt til barnevernets metodar, men i hovudsak som verkemiddel i hennar eigen kamp mot barnevernet.» Det er relevant hvilken bakgrunn forelderen har for publiseringen. Publisering gjort i kraft av det offentlige ordskiftet er mer vernet enn publisering foreldre gjør for eget for godtbeholdende.

Høyesterett kommer på denne bakgrunn enstemmig til at barnets personvern er brutt når moren deler krenkende innhold om barnet på nett. Dette er den første dommen i norsk historie som fastslår at en forelder krenker personvernet til barnet når forelderen legger ut privatopplysninger om barnet på nett.

---

⁸³ Ibid avsnitt 18

⁸⁴ Ibid avsnitt 19

⁸⁵ Ibid avsnitt 20

⁸⁶ Ibid avsnitt 22

⁸⁷ Barneloven § 30 første ledd andre punktum

Dommen viser på samme tid at det er en høy terskel for at noe skal innebære en krenkelse av privatlivets fred. Dette er fordi handlingen både må være rettsstridig for å være straffbar og kunne karakteriseres som utilbørlig eller uforsvarlig. Ut fra en naturlig ordlydsfortolkning må det en kvalifisert krenkelse til for at en handling skal være utilbørlig.

Det er imidlertid svært få avgjørelser der spørsmål vedrørende foreldres bildedeling på nett av barn blir satt på spissen og i de avgjørelsene som har blitt behandlet i retten har det vært snakk om deling av bilder, videoer og saksdokumenter av svært sårbar og privat karakter. Det er dermed vanskelig å vite hvor grensen går for hva som innebærer å krenke «privatlivets fred» når det gjelder eget barn.

Dommen viser at straffeloven § 267 er relevant som rettslig skranke for hvilken informasjon foreldre kan dele på nett og at barns personvern har et strafferettslig vern.

Problemet er at det ikke finnes presise skranke som setter begrensninger for foreldres informasjonsdeling på nett utenfor strafferettens område. De mindre personvernkrankelsene rammes ikke av straffeloven. Dette innebærer at det begås mange personvernkrankelser mot barn hver dag uten at det er begrensninger for dette.

5.2 Kjennelse HR-2019-01121-U

Problemstillingen knyttet til foreldres informasjonsdeling på nett har også blitt tatt opp i en annen nylig avsagt kjennelse fra Høyesterett, HR-2019-01121-U. Spørsmålet for Høyesterett var om tingretten og lagmannsretten korrekt hadde nedlagt referatforbud i en barnevernssak. Saken handlet om en mor som i en åpen Facebook-profil og blogg flere ganger hadde uttalt seg om barnevernssaken. Hun hadde identifisert datteren med navn og bilde, samt publisert saksdokumenter og skrevet om barnets angivelige selvmordsforsøk.⁸⁸ Høyesterett viste til lagmannsrettens uttalelser der lagmannsretten uttaler «E er bare fem år og har ingen mulighet til å kontrollere at det publiseres intime og sensitive detaljer om henne som kan søkes opp på internett av alle og enhver – også i ettertid når hun har blitt eldre».⁸⁹ Dette samsvarer med uttalelsene i HR-2019-2038-A, der Høyesterett uttaler at handlingen ikke kunne gjøres straffefri grunnet samtykke, i og med at barnet i saken var kun sju år.⁹⁰ Videre uttaler Høyesterett at

---

⁸⁸ HR-2019-01121-U avsnitt 19

⁸⁹ LB-2019-42133 avsnitt 9 under «retten bemerker»

⁹⁰ HR-2019-2038-A avsnitt 20

lagmannsretten har hatt en utførlig behandling av As (morens) ønske om å korrigere saken og kommet frem til at den i tilstrekkelig grad er dekket ved at referatforbudet kun gjelder offentlige uttalelser og at moren privat «kan diskutere saken med andre.»⁹¹

Høyesterett uttaler at terskelen for å nedlegge referatforbud er høy, men grunnet morens omfattende omtale av saken i sosiale medier hadde lagmannsretten lagt riktig lovforståelse til grunn.⁹² Lagmannsretten uttalte at omtale av saken utgjorde en krenkelse av personvernet til barnet.⁹³ Høyesterett sluttet seg til lagmannsrettens uttalelser.⁹⁴

Personer i helse- og omsorgstjenesten eller i barnevernet vil ofte befinne seg i sårbare situasjoner. Dette får betydning i den konkrete avveiningen mellom retten til privatliv og ytringsfrihet.⁹⁵ Foreldres ytringsfrihet vil særlig være innskrenket der de deler informasjon og bilder fra institusjoner og sykehus eller i konflikt med barnevernet.

Med dette ser vi at kjennelsen og dommen fra omtrent samme tid legger seg på samme nivå når skranker for foreldres informasjonsdeling av barn fastsettes. Terskelen for at staten griper inn er høy, men hvis omfanget av delingen er stor kan staten gripe inn for å ivareta barnets personvern.

5.3 Datatilsynets sak 14/00067

I Datatilsynets sak 14/00067 var det spørsmål om foreldrene hadde krenket barnets personvern da de publiserte en video på YouTube av deres syke tre år gamle barn. Saken var tatt opp til vurdering i Datatilsynet etter anmodning fra Barneombudet. Videoen viste barnet i en sårbar situasjon på sykehuset der barnet gråt, hadde spasmer og virket redd. I videoen var det inntatt «plakater» som beskrev en konflikt mellom barnevernet og sykehuset vedrørende medisiner og tvangsbruk overfor barnet. Formålet med videoen var å kritisere sykehusets behandling. I tillegg hadde foreldrene publisert en rekke videoer på nett, samt laget en lukket Facebook-side med opplysninger om barnets kroniske sykdom. Datatilsynet kom frem til at

---

⁹¹ LB-2019-42133 siste avsnitt i dommen

⁹² HR-2019-2038-A avsnitt 20

⁹³ LB-2019-42133 avsnitt 8

⁹⁴ HR-2019-2038-A avsnitt 23

⁹⁵ NOU 2019: 10 punkt 4.4.2.4.6

barnets rettigheter ikke var krenket, i og med at formålet med videoen var å rette kritikk mot en statlig institusjon.⁹⁶

I denne saken ser vi at Datatilsynet kommer til en annen konklusjon enn hva Høyesterett kom frem til i de tidligere omtalte sakene til tross for at informasjonen som var delt i alle sakene var av personlig og sensitiv karakter. Datatilsynet foretar samme tolkning som Høyesterett der foreldrenes ytringsfrihet avveies mot barnets personvern.

Datatilsynet uttaler at «[v]i har lagt til grunn at filmen inneholder klart sensitive personopplysninger om barnet, og er tatt mens barnet er i en svært sårbar situasjon. Filmen er egnet til å gjøre et sterkt inntrykk på sine seere. Dette alene er allikevel ikke nok til å hevde at publiseringen representerer en ulovlig krenkelse av det aktuelle barnets rettigheter». I Høyesterett var det heller ikke nok at informasjonen som var lagt ut «var klart utilbørleg og uforsvarleg» overfor barnet.⁹⁷ Det avgjørende punktet var om informasjonen var ment å være en del av det offentlige ordskiftet eller om foreldrene ønsket å fremme sine egne interesser.⁹⁸ Datatilsynet uttalte i saken at «[v]i mener at barnets foreldre i et slikt tilfelle må gis et betydelig handlingsrom, for å bringe søkelyset på mulig kritikkverdige forhold og opplevd urett. Dette gjelder særlig når det er barnet selv som er gjenstand for den påståtte uretten, slik tilfellet er i denne saken» Datatilsynet uttaler videre at «[v]ed vurderingen er det endelig lagt vekt på at publiseringen av denne filmen antagelig har et begrenset skadepotensiale for barnet.» Datatilsynet kommer på denne bakgrunn til at ytringene til foreldrene er vernet av ytringsfriheten.

Spørsmålet man kan stille seg er hvordan Høyesterett i HR-2019-2038-1 og HR-2019-01121-U kan vurdere saken annerledes enn Datatilsynet i sak 14/00067, når det er såpass likt saksforhold i sakene.

I denne vurderingen må en vektlegge at det er snakk om organer som har ulike samfunnsoppgaver og ulik legitimitet. Datatilsynet er et uavhengig forvaltningsorgan som er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det fører kontroll over at personvernregelverk overholdes og at feil og mangler ved regelverket rettes. Domstolen er en av tre statssmakter

---

⁹⁶ Datatilsynet sak 14/00067

⁹⁷ HR-2019-2038-A avsnitt 19

⁹⁸ Ibid avsnitt 31

og deres avgjørelser har stor rettslig legitimitet. Høyesterett dømmer i siste instans og deres avgjørelser kan ikke ankes til andre rettsinstanser i landet, jf. Grunnloven § 88. Høyesteretts avgjørelser har større legitimitet enn Datatilsynet sine avgjørelser, og dessuten uansett har større vekt.

Det er også en viktig forskjell at det i saken fra Datatilsynet er snakk om en YouTube-video og informasjon publisert i en lukket Facebook-gruppe, mens det i de ovenforstående sakene var snakk om omfattende publisering av saksdokumenter, videoer og bilder på en åpen Facebook-gruppe. Dette tilsier at det er en mindre krenkelse overfor barnet i saken fra Datatilsynet, til tross til at YouTube-filmen ligger offentlig. Det er likevel vanskelig å vite hvordan Datatilsynet hadde vurdert saken i dag, etter de to avgjørelsene Høyesterett avsa i 2019.

5.4 PFUs sak 158/05

Også pressen har et ansvar når barns personvern blir krenket. I PFUs sak 158/05 kom PFU (Pressens Faglige Utvalg) frem til at programmet «Nannyhjelpen» som ble vist på TV3 hadde overtrådt grensen for krenkelse av barns privatliv.⁹⁹

Programmet viste familier med vanskelige barn som fikk besøk av en profesjonell barnepasser som skulle få orden på barna. PFU la vekt på at programmet kunne få negative konsekvenser for barna i ettertid og kom frem til at TV3 hadde handlet i strid med Vær varsom-plakatens punkt 4.8 som lyder: «Når barn omtales, er det god presseskikk å ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barnet. Dette gjelder også når foresatte som har gitt sitt samtykke til eksponering. Barns identitet skal som hovedregel ikke røpes i familietvister, barnevernssaker eller rettssaker.»¹⁰⁰ Foreldrene til barna som ble eksponert i programmet hadde i forkant av programmet samtykket til at et TV-team filmet deres vanskelig familiesituasjonen, og de støttet TV3 i etterkant for å ha vist programmet. Pressens faglige utvalg la vekt på at barn har et særskilt vern ved eksponering der de er i en alder hvor det kan tenkes at jevnaldrende reagerer på programmets framstilling av familiene. Det samme argumentet kan brukes mot foreldre som eksponerer barn på nett.

---

⁹⁹ PFU sak 158/05

¹⁰⁰ Norsk presseforbund.(2015)

I denne saken kom PFU frem til at TV3 hadde overtrådt barnets privatliv, mens foreldrene ikke ble straffet og kunne lovlig samtykke til at deres barns vanskelige atferd ble vist på TV. PFU sine avgjørelser veier mindre enn en avgjørelse fra domstolen, i og med at PFU er et frittstående og ikke-statlig klageorgan som skal overvåke Vær Varsom-plakaten, som angir etiske normer for pressen. Avgjørelsene er veiledende og medfører ingen rettslige sanksjoner for de det avses dom mot.¹⁰¹ Saken åpner likevel for refleksjon for hvilke grenser som settes for foreldres informasjonsdeling av sine barn. Det er underlig at media kan bli dømt for å overtrådt barns privatliv, mens foreldre lovlig kan samtykke til at barns privatliv blir eksponert.

5.5 Praxis fra Den Europeiske menneskerettsdomstolen om personvern

Det er blitt avsagt flere dommer i andre land om brudd på personvernreguleringer de siste årene. Imidlertid har ikke barns personvern ved foreldres bildedeling på nett blitt berørt av EMD. I det følgende vil jeg vise til saker fra EMD som omhandler brudd på personvern, der en kan trekke paralleller til foreldres informasjonsdeling om barn.

Sitater fra avgjørelser jeg viser til fra EMD vil være på engelsk, siden engelsk sammen med fransk er offisielt språk for domstolen.¹⁰²

Utgangspunktet etter flere av bestemmelsene i EMK, blant annet artikkel 8 om retten til privatliv og artikkel 10 om ytringsfrihet, er at en stats inngripen i de regulerte rettighetene og frihetene må være nødvendig i et demokratisk samfunn. Dette innebærer at det er grenser for hvilke innskrenkninger som kan gjøres i de aktuelle rettighetene og frihetene etter EMK. Ytringsfriheten står sterkt og begrensninger må være legitime. Stater er imidlertid gitt et visst handlingsrom, det såkalte «margin of appreciation».¹⁰³ Dette innebærer at EMD skal ta hensyn til forholdene i det enkelte land, særlig når det gjelder politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle forhold.¹⁰⁴

---

¹⁰¹ Pressens faglige utvalg (u.å)

¹⁰² Jusleksikon (2017)

¹⁰³ Krone Verlag GMBH v Austria avsnitt 4

¹⁰⁴ Shirin Aumeeruddy-Cziffra and 19 Other Mauritian Women v. Mauritius avsnitt 9.2 (b) 2 (ii) 1

5.5.1 Krone Verlag GMBH v. Austria

I Krone Verlag GMBH v. Austria hadde en avis offentliggjort informasjon og skrevet en rekke avisartikler om en barnefordelingssak der de også hadde publisert bilde og navn på barnet foreldrene hadde strid om. Enkelte av bildene i de 13 avisartiklene som var skrevet om saken var tatt under en omsorgsovertakelse der barnet gråt og motsatte seg overtakelsen. Bildene var tatt etter at journalister var blitt tipset om omsorgsovertakelsen og kommet til stedet, og var dermed tatt uten samtykke fra foreldrene og barnet. Moren saksøkte på denne bakgrunn avisen og mente at barnets rettigheter var brutt. Spørsmålet for retten var om det lå innenfor yttingsfriheten til avisen å publisere informasjon om barnet.

Retten la vekt på at yttingsfriheten står særlig sterkt ved uttalelser som er en del av det offentlige ordskiftet. Uttalelser en kommer med kun for å tilfredsstille nysgjerrigheten av en leser som ikke bidrar til en debatt av generell interesse for samfunnet, er ikke vernet.

Retten uttalte at «[i]n this regard the Court reiterates that the publication of photographs and articles the sole purpose of which is to satisfy the curiosity of a particular readership regarding the details of a public figure's private life cannot be deemed to contribute to any debate of general interest to society despite the person being known to the public.»¹⁰⁵

Retten la videre vekt på at artiklene som avisen publiserte var av særlig plagsom karakter da avisen hadde publisert artikler om omsorgsovertakelsen med bilder av barnet der han gråt og motsatte seg omsorgsovertakelsen. Retten uttalte at «[t]hese scenes were the subject of wide media coverage, notably by the applicant company's newspaper, because they were observed and photographed by several journalists, who had been informed and had hurried to the spot.»¹⁰⁶

Retten la også vekt på at omfanget av artiklene var stor og at de avslørte intime detaljer fra barnets liv. «The applicant company's newspaper reported extensively on this case and the articles published disclosed Christian's identity and details of his family life, his health and his emotional state, and they were accompanied by photographs of Christian that had not been

---

¹⁰⁵ Krone Verlag GMBH v Austria avsnitt 56

¹⁰⁶ Ibid avsnitt 16

rendered anonymous and which showed him in a state of pain and despair.»¹⁰⁷ Det var ikke nødvendig å identifisere barnet for å forstå detaljene i saken.¹⁰⁸

Retten kom på denne bakgrunn frem til at det lå utenfor ytringsfriheten til avisen å offentliggjøre slik informasjon.

Krone Verlag-dommen ble brukt som sammenligningsgrunnlag i HR-2019-2038-A som er omtalt ovenfor. Høyesterett uttalte i avsnitt 31 at til tross for at det i Krone Verlag GmbH v. Austria var snakk om informasjon delt av journalister, så vil de samme hensynene være relevante ved vurdering av foreldres bildedeling på nett.¹⁰⁹ Høyesterett la avgjørende vekt på at uttalelsene om barnet ikke var del av det generelle ordskiftet og dermed var ytringsfriheten innskrenket.

En kan med dette trekke parallell til foreldre som legger ut informasjon om barn på sosiale medier. Ytringsfriheten til foreldre som legger ut bilder, videoer og informasjon om sine barn kun for å tilfredsstille leserens eller egne behov har mindre vern enn politiske ytringer og ytringer om samfunnsforhold.

5.5.2 Reklos and Davourlis v. Greece

I Reklos og Davourlis v. Greece var spørsmålet om bilder fra en nyfødtfotografering gjennomført uten foreldrenes samtykke på et sykehus var brudd på barnets personvern etter EMK art. 8.¹¹⁰ Målet med fotograferingen var å selge bildene til foreldrene.

Domstolen uttalte at barnet ikke var en offentlig person, og at dette tilsa at foreldrene måtte ha kjennskap til fotograferingen eller gi samtykke i forkant av en slik fotografering.¹¹¹ Dette til tross for at bildene «did not show the applicants' son in a state that could be regarded as degrading, or in general as capable of infringing his personality rights».¹¹² Domstolen kom til at sykehuset hadde overtrådt EMK art. 8 da de tok bilde av det nyfødte barnet.

---

¹⁰⁷ Ibid avsnitt 50

¹⁰⁸ Ibid avsnitt 55

¹⁰⁹ HR-2019-2038-A avsnitt 31

¹¹⁰ Reklos and Davourlis v. Greece

¹¹¹ Ibid avsnitt 41

¹¹² Ibid avsnitt 42

På bakgrunn av dette kan det slås fast at barns personvern kan krenkes selv om bilder som legges ut ikke er av krenkende karakter. Dette vernet har et individ fra det er nyfødt. Det samme gjelder etter Barnekonvensjonens artikkel 3, slik som vi så i punkt 3.1.

5.5.3 Von Hannover v. Germany

I saken von Hannover v. Germany hadde tyske aviser publisert bilder av prinsesse Caroline av Hannover og barna hennes.¹¹³ Prinsessen anmeldte forholdet og mente dette var brudd på hennes personvern etter EMK art. 8. EMD uttalte at personvernet ikke står like sterkt om vedkommende er en offentlig person som allmennheten har en interesse av.¹¹⁴ Retten skilte mellom gjøremål personer gjør i kraft av å utøve sin rolle som statsrepresentant og private gjøremål.¹¹⁵

Bildene avisen publiserte var av personlig karakter og viste prinsessens private gjøremål, så som handletur og trening.¹¹⁶ Retten uttalte at «[t]he present case does not concern the dissemination of “ideas”, but of images containing very personal or even intimate “information” about an individual.»¹¹⁷

Retten uttalte videre at «[f]urthermore, photos appearing in the tabloid press are often taken in a climate of continual harassment which induces in the person concerned a very strong sense of intrusion into their private life or even of persecution.»¹¹⁸ Gjentatt fotografering uten personens samtykke er et sterkt moment for at en har overtrådt personens privatliv. Retten kom på denne bakgrunn til at bildene utgjorde en krenkelse av EMK art. 8.

Avgjørelsen viser at også offentlige personer nyter vern av sitt privatliv. Vernet gjelder særlig handlinger av privat karakter. Antitetisk kan vi trekke en slutning om at privatpersoner har et enda større vern av sitt privatliv enn offentlige personer. I og med at barns personvern er særlig vernet etter EMK, vil barn nyte et større vern enn voksne.

---

¹¹³ Von Hannover v. Germany

¹¹⁴ Ibid avsnitt 65

¹¹⁵ Ibid avsnitt 63

¹¹⁶ Ibid avsnitt 74

¹¹⁷ Ibid avsnitt 59

¹¹⁸ Ibid

5.6 Kort om avgjørelser og praksis i noen utvalgte europeiske land

Alle europeiske land unntatt Hviterussland er tilknyttet Europarådet og er parter til EMK, og de fleste er også del av EU. Europarådet består av 47 medlemsland.¹¹⁹ EU består av 27 medlemsland¹²⁰ og har som formål å sikre fri bevegelse av varer, tjenester, arbeidstakere og kapital i Europa.¹²¹ Dette sikres blant annet med felles lovgivning for landene, som for eksempel GDPR-direktivet.

Som vi har sett ovenfor er personvern beskyttet i både EMK, Barnekonvensjonen og GDPR-direktivet. I tillegg er personvern vernet i særlovgivning i de enkelte europeiske landene.

Tyskland og Frankrike har svært strengt personvernregelverk. I både Tyskland¹²² og Frankrike¹²³ kan foreldre risikere erstatning og opp til ett år i fengsel om de deler bilder på nett uten barnets tillatelse.¹²⁴

I 2015 publiserte tysk politi¹²⁵ et innlegg på Facebook der de ba foreldre slutte å legge ut bilder av sine barn på Facebook. I Facebook-innlegget understreket politiet at barn har rett på privatliv og ba foreldre sjekke personverninstillinger på Facebook. De påpekte videre at bilddeling kan føre til mobbing og misbruk av bildene.¹²⁶ Innlegget til politiet nådde ut til 12 millioner mennesker.¹²⁷

I flere europeiske land har det dessuten vært rettssaker der foreldre har blitt dømt for å ha delt bilder og informasjon uten barnets samtykke, blant annet i Frankrike og Italia.¹²⁸

En avgjørelse fra 2020 fra Nederland viser hvordan de nye GDPR-reglene kan sette skranker for publisering av bilder. I Nederland ble en bestemor dømt for å ha lagt ut bilder av barne-

---

¹¹⁹ Lundbo (2020)

¹²⁰ Knudsen (2020)

¹²¹ Trondal (2019)

¹²² KunstUrhG § 22, 23 og 33

¹²³ 226-1 i Code pénal

¹²⁴ Heigl (2016)

¹²⁵ Ibid

¹²⁶ Facebook (2015)

¹²⁷ Ibid

¹²⁸ Staksrud (2018) s. 63

barna på Facebook og Pinterest uten foreldrenes samtykke.¹²⁹ Foreldrene hadde flere ganger bedt henne om å fjerne bildene uten at hun hadde samtykket. Den nederlandske domstolen mente at bildedelingen var omfattet av GDPR-direktivet. Domstolen viste til at GDPR-direktivet i utgangspunktet ikke gjelder i «rent personlige eller familiemessige aktiviteter.»¹³⁰ Unntaket gjaldt likevel ikke i denne saken, i og med at bildene var tilgjengeliggjort for et ubestemt antall personer. Retten uttalte at «[w]ith Facebook, it cannot be ruled out that placed photos may be distributed and may end up in the hands of third parties.»¹³¹ Man kan tenke seg at de samme hensynene vil gjøre seg gjeldende når foreldre deler bilder på nett. Bilder på Facebook har like stor sannsynlighet for å misbrukes uansett om det er foreldre eller beste-foreldre som deler bildene.

Også i England står personvernet sterkt. En avgjørelse som illustrerer dette er J.K Rowling sin sak mot britisk presse. Bakgrunnen for saken var at det var tatt bilder av sønnen til J.K Rowling og bildene ble publisert i Sunday Express. J.K Rowling gikk til sak og mente at bildene brøt med barnets rett til privatliv. Rowling er en offentlig person og må i utgangspunktet tåle mediens søkelys. Hun hadde imidlertid tatt et standpunkt om å verne barna sine fra mediens søkelys. Retten ga henne derfor medhold i hennes krav om forbud mot fremtidig bruk av bildene. Dommeren uttalte i avgjørelsen at «[i]f a child of parents who are not in the public eye could reasonably expect not to have photographs of him published in the media, so too should the child of a famous parent.»¹³²

Disse uttalelsene samsvarer med uttalelsene i Krone Verlag GMBH v. Austria der retten la vekt på at vedkommende som avisen hadde skrevet artikler om ikke var en offentlig person, og derfor hadde rett på et sterkt personvern.¹³³ England har ratifisert EMK og er således forpliktet til å følge konvensjonen og EMDs avgjørelser.

Man ser dermed at avveiningen mellom personvern og ytringsfrihet praktiseres ganske likt i Europa. Norge har, i likhet med andre europeiske land, inkorporert GDPR-direktivet og ratifi-

---

¹²⁹ Barth-Heyerdahl (2020)

¹³⁰ GDPR art 2 C

¹³¹ BBC News (2020)

¹³² Dyer (2018)

¹³³ Krone Verlag GMBH v. Austria avsnitt 53

sert EMK. Dette kan tilsi at vi kommer til å se flere lignende avgjørelser, slik som de jeg har beskrevet fra Europa i Norge.

De nasjonale regelverkene er likevel noe forskjellige i de europeiske landene. Frankrike og Tyskland har strengt personvernregelverk og politiet i begge landene har tatt i bruk Facebook for å gjøre foreldre oppmerksomme på farene ved informasjonsdeling om barn på nett.

Det kan på bakgrunn av dette stilles spørsmål ved om ikke barns personvern burde bli like godt ivaretatt i Norge, slik som i Frankrike og Tyskland. Dette vil innebære at barn har samme vern av personopplysninger som voksne. Det kan videre stilles spørsmål ved om ikke foreldre burde ha strengere regler for bildedeling når besteforeldre kan bli dømt for å ha overtrådt barns personvern når de deler bilder av barnebarn på nett.

Det kunne også vært ønskelig at politiet i Norge tok et grep når det gjaldt barns personvern.

5.7 Sammenfatning av avgjørelser om barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett

I alle rettsavgjørelsene jeg har gjennomgått ovenfor avveies privatlivets fred mot ytringsfrihet. EMD har lagt til grunn at avveilingen mellom foreldrenes ytringsfrihet og barnets privatliv tar utgangspunkt i to selvstendige rettigheter som har samme vekt.¹³⁴

Det må legges til grunn at avveilingen blir annerledes når det er foreldrene og ikke mediene som publiserer ytringen, i og med at medienes hovedprioritering er å gi befolkningen informasjon av allmenn interesse, mens foreldre har visse rettigheter grunnet foreldreansvaret for barnet. Det er per dags dato få domsavsigelser om grensene for foreldres deling på nett, og EMD har heller ikke behandlet temaet. Det er slett ikke alle saker som kommer til domstolen. I og med at det ikke finnes klare rettsregler for når foreldre deler informasjon om barn på nett, beror vurderingen på en rekke momenter som er basert på reelle hensyn.

Det følger av menneskerettsloven § 2 første ledd nr. 1 at EMK skal gjelde som norsk lov, og ved motstrid skal gå foran bestemmelser i annen lovgivning, jf. § 3. EMD tolker og anvender EMK, og i Rt 2002 s. 557 uttaler Høyesterett på side 565 at norske domstoler ved tolkingen

---

¹³⁴ Hachette Filipacchi Associates v. France avsnitt 43

av EMK skal benytte samme metode som EMD. En norsk rettsregel om grensen for foreldres informasjonsdeling vil særlig bygge på norsk rett, norsk rettspraksis og praksis fra EMD.

Momentene som går igjen i avgjørelsene jeg har vist til ovenfor er:

- Om informasjonen som er delt er av sensitiv eller sårbar karakter. Sensitiv informasjon vil for eksempel være informasjon fra omsorgsinstitusjoner eller barnevernet.
- Om utsagnene er utilbørlige eller uforsvarlige.
- Om det er delt personopplysninger som kan identifisere vedkommende, slik som navn, alder, bosted og sykdom. Jo flere markører som identifiserer personen, desto mer taler dette for at man har overtrådt vedkommende sitt personvern.
- Gjentatt bilde- og informasjonsdeling uten vedkommende sitt samtykke tilsier at man har overtrådt personvernet til den som omtales.
- Det er av betydning hvilket formål foreldre har for publisering av informasjonen. For eksempel vil utsagn som er del av det offentlige ordskiftet være vernet av ytringsfriheten, mens ytringer man gjør for å fremme egne interesser ikke være det. Man viser åpenhet for å kritisere offentlige institusjoner for å bringe søkelys over kritikkverdige forhold.
- Om plattformen man har delt ytringen på er åpen eller lukket. Det er større skranker for hva man kan dele på åpne sider.
- Om handlingen kan gjøres straffefri grunnet samtykke. Avgjørelsene jeg har vist til fra Høyesterett viser at barn under en viss alder ikke er samtykkekompetente når foreldre spør om å dele informasjon om dem på nett. Foreldre kan risikere en strafferettslig reaksjon hvis informasjonsdelingen deres er omfattende.
- Om vedkommende er en offentlig person som tidligere har søkt mediernes søkelys vil tilsi større grad av ytringsfrihet om vedkommende omtales.

Vurderingskriteriene er imidlertid svært vage og ikke presise nok til å ivareta barns personvern. Det må derfor settes inn flere tiltak for å ivareta barns personvern.

Spørsmålet er hvilke tiltak som kan gjøres for å bedre barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett. Jeg vil i det følgende komme med forslag til hvilke virkemidler man kan sette i verk for å ivareta barns personvern. Virkemidlene som blir foreslått vil være pedagogiske, normative, økonomiske og fysiske. I tillegg foreslår jeg at overvåkningsorgan og

ombud kan behandle klager fra barn. Videre foreslår jeg at det burde være bedre prosessuelle rettigheter for barn i domstolen.

6 Hvilke tiltak kan gjøres for å bedre barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett?

Mathiesen skriver i sin bok «Retten i samfunnet» at regulering av befolkningens atferd kan bestå på forskjellige måter. Styring blir regnet som virkemidler som er pedagogiske, normative, økonomiske og fysiske.¹³⁵ Pedagogiske virkemidler innebærer informasjons- og holdningspåvirkning. Normative virkemidler er for eksempel påbud og forbud. Økonomiske virkemidlene er økonomiske fordeler eller ulemper ved en bestemt handling. Fysiske virkemidler innebærer fysiske innretninger, dette kan for eksempel være algoritmer på nett. I tillegg kan man styre individers atferd ved å fastsette ombud og overvåkningsorgan som kan behandle klager fra barn, samt vedta bedre prosessuelle rettigheter for barn i domstolen.¹³⁶

Jeg vil i det følgende gå gjennom hvordan man kan endre individers atferd ved hjelp av virkemidler som er pedagogiske, normative, økonomiske og fysiske. Virkemidler jeg skal gå igjennom er informasjonskampanjer, endring av rettsregler, klagebehandling for barn i overvåkningsorgan og ombud, samt forbedring av prosessuelle rettigheter for barn i domstolen slik at de kan ta en større del i sin sak

6.1 Pedagogiske virkemidler

Barnekomiteen ga i 2020 ut en generell kommentar om «Children's rights in relation to the digital environment.»¹³⁷ Der ber komiteen statene gi tilgjengelig og barnevennlig informasjon til barn, foreldre og andre foresatte om nettbruk. Komiteen uttaler at «[s]tates should provide children with child-sensitive and age-appropriate information in child's own language on their rights, on reporting and complaint mechanisms in place, as well as the services and remedies available, when their rights are violated in relation to the digital environment. This information should be provided to parents, caregivers, educators and people working with and or children.»¹³⁸ Det samme uttaler Barneombudet i deres skyggerapport til FNs Barnekomité fra 2017. Skyggerapporter utarbeides av ikke statlige organisasjoner som jobber med menneske-

---

¹³⁵ Mathiesen (2011) s. 177

¹³⁶ Mathiesen (2011) s. 196 og s. 206

¹³⁷ Draft General Comment No. 25 (2020)

¹³⁸ Ibid avsnitt 50

rettigheter i det enkelte landet.¹³⁹ Barneombudet uttaler at «[b]arn, og deres foreldre, må veiledes og gjøres klar over de konsekvensene deling av personlig informasjon om dem selv og andre har, og de må lære å beskytte seg selv på nett.»

Mathiesen uttaler i sin bok «Retten i samfunnet» at kommunikasjon av lovstoffet er en særlig viktig betingelse for at lover skal virke etter sin hensikt.¹⁴⁰

Flere organer har tatt tak i foreldres bildedeling av barn på nett. Dette er blant annet UNICEF¹⁴¹, Barneombudet¹⁴² og Barnekomiteen¹⁴³. UNICEF sin kampanje om Sharenting går ut på å gjøre voksne oppmerksomme på konsekvensene av bildeling av barn i sosiale medier. UNICEF har delt sin kampanje på flere plattformer og per november 2020 har 3 000 personer underskrevet kampanjen.¹⁴⁴ Kampanjen har medført større fokus på problemer og utfordringer sharenting medfører.

Som vist til i punkt 5.6 har også politiet i Tyskland engasjert seg i fenomenet «sharenting». Om politiet i Norge hadde gjort det samme kunne de ha nådd ut til mange foreldre.

Informasjonskampanjer om barns personvern har vært gjennomført i både skoler og barnehager de senere årene. Datatilsynet har gitt ut flere veiledningshefter om personvern på nett, blant annet veilederen «I beste mening» som tar for seg deling av bilder av barn på nett. Veilederen er særlig laget for foreldre, ansatte i skoler og barnehager. I veilederen finner vi forslag til samtykkeerklæring som skole, barnehage eller andre virksomheter kan bruke når de skal ha samtykke fra foresatte før bilder av barn tas. Foreldre og andre foresatte bes dessuten om å sette seg inn i regler som gjelder for bildedeling, tenke over innholdet av bildene, vurdere mengde, slette innholdet med jevne mellomrom og være bevisste valg av kanaler. I Datatilsynets forslag til samtykkeerklæring til barnehage og skole foreslås spørsmål slik som «[e]r det greit at det tas bilde av barnet?», «[e]r det greit at bildene publiseres på åp-

---

¹³⁹ Høstmølingen (2016) s. 82

¹⁴⁰ Mathiesen (2011) s.77

¹⁴¹ UNICEF (2020b)

¹⁴² Barneombudet (2019)

¹⁴³ Draft General Comment No. 25 (2020)

¹⁴⁴ UNICEF (2020b)

ne/passordbeskyttede nettsider» og «[e]r det greit at bildene deles i sosiale medier.»¹⁴⁵ De samme spørsmålene burde foreldre stille seg selv og barnet før de legger ut bilder på nett.

Tiltak som kan gjøres for å forbedre veilederne er at farer ved bildedeling påpekes i større grad enn de har blitt gjort i de tidligere veilederne. Det kunne også vært en ide å lage samtykkeerklæring og klarere refleksjonsspørsmål til foreldre som ønsker å dele bilder av barn. For eksempel kunne det fastsettes retningslinjer der foreldre bes tenke seg om før de legger ut bilder av nakne barn, sensitive opplysninger, så som etnisk tilhørighet, politiske standpunkt og helseopplysninger og bilder og videoer der barn gråter eller er lei seg. Slike konkrete retningslinjer er lett å forholde seg til og kunne avhjulpet vanskelighetene foreldre møter når de skal vurdere hva som er til barnets beste. Slik informasjon og retningslinjer burde vært tilgjengelig i barnehage og skoler.

Det er videre viktig med informasjonskampanjer om bildedeling rettet mot barn. Særlig barn har vanskelig for å sette seg inn i regelverk og vite hvilke rettigheter de har, i og med at regelverk ofte er vanskelig tilgjengelig. Datatilsynet og Utdanningsdirektoratet har samarbeidet om prosjektet «Du Bestemmer» for barn og unge mellom 9 og 18 år.¹⁴⁶ Her kan barn lære hvordan de selv kan ta kontroll over sine personopplysninger og nettvett. Det er viktig at barn kjenner til farene ved å legge ut informasjon på nett om seg selv, samt at de er klar over at det er begrensninger for hvor mye informasjon andre kan legge ut. Ved å informere i tidlig alder om farene ved foreldres bildedeling kan barn ta standpunkt til foreldres deling på sosiale medier. Barn må lære seg å sette grenser for foreldres bildedeling.

Mathiesen påpeker i sin bok «Retten i samfunnet» at til tross for at det er sammenheng mellom informasjon om lovverket og virkning av lovgivningen, viser undersøkelser at dette ikke er en tilstrekkelig betingelse for at loven skal virke etter sin hensikt.¹⁴⁷ Det må derfor mer til enn kun informasjonskampanjer for å bedre barnas personvern. Mathiesen kommer likevel frem til at det hjelper å gi informasjon til befolkning som direkte berøres av lovverket, i vårt tilfelle foreldre og barn.¹⁴⁸

---

¹⁴⁵ Datatilsynet (2018a) s. 6

¹⁴⁶ Ibid s. 12

¹⁴⁷ Mathiesen (2011) s. 77

¹⁴⁸ Ibid s. 78

6.2 Normative virkemidler

I det følgende vil jeg gå gjennom normative virkemidler som kan settes i verk for å regulere foreldres atferd. Dette er virkemidler slik som endring av rettsregler som begrenser hvilket innhold foreldre kan publisere på nett, hvor mange mottakere innhold kan ha, tydeligere samtykkekrav fra barn når innhold om barn deles på nett, samt å senke aldersgrensen for barns rett på eget bilde til 15 år.

Flere teoretikere har vært skeptiske til den økende rettsliggjøringen i samfunnet, blant annet Mathiesen. Mathiesen påpeker at man må se på underliggende problemstillinger for å løse samfunnsproblemer. Å fastsette rettsregler vil ikke alltid være nok for å endre samfunnet. I virkeligheten blir borgernes atferd påvirket av både økonomiske, politiske og sosiale realiteter.¹⁴⁹ Det er ved bruk av flere virkemidler sammenlagt man kan endre individers atferd.

6.2.1 Begrense hvilken informasjon foreldre kan legge ut på nett

Grønvold og Hendis foreslår i sin bok «Barn og personvern» en lovendring der foreldre som hovedregel ikke kan samtykke til bilde- og informasjonsdeling på vegne av sine barn, men at det kan gjøres unntak der det er nødvendig av hensyn til barnets beste.¹⁵⁰ Unntak gjelder for eksempel tilfeller der foreldre gir helseinformasjon om barn til helsevesenet, skolen, arrangører av fritidsaktiviteter eller barnevernet. En slik løsning vil i stor grad verne barnets personvern. Løsningen kan imidlertid kunne gå for langt inn i foreldres rett på familieliv og ytringsfrihet, samt være vanskelig å implementere i befolkningen.¹⁵¹

De foreslår videre å tydeliggjøre loven slik at det blir mer tydelig hva barnets beste innebærer. Man kan tenke seg at barnets beste vil være å kunne være med på klassebilder på skolen og i barnehagen eller at barn har noen bilder av seg selv fra barndommen i fotoalbum, slik at de har minner fra barndommen. Det kan likevel være vanskelig å definere hva barnets beste innebærer og dette kan variere fra situasjon til situasjon. En annen løsning er å presisere hva som ikke er til barnets beste. Dette kunne for eksempel vært retningslinjer, som jeg nevnte tidligere, under punkt 6.1, der foreldre bes å tenke seg om før de deler bilder av nakne barn,

---

¹⁴⁹ Mathiesen (2011) s. 178

¹⁵⁰ Grønvold (2014) s. 77

¹⁵¹ Ibid

sensitive opplysninger, så som etnisk tilhørighet, politiske standpunkter og helseopplysninger, samt bilder og videoer der barn gråter eller er lei seg. Slike retningslinjer ville gjort det lettere å fastsette grenser for foreldres informasjonsdeling på nett. Om vurderingen i en eventuell ny bestemmelse viser til momenter som foreldre kan legge vekt på når de vurderer om de skal legge ut informasjon om barn på nett, så vil det heller ikke gå for langt inn på foreldres autonomi og foreldreansvaret jf. barneloven § 30 første ledd andre punktum. Noe slikt vil også være med på å ivareta prinsippet om barnets beste.

Grønvold og Hendis foreslår også i at loven kan ha en presisering om at alt som knyttes til en enkeltperson er en personopplysning. Jeg forstår dette slik at foreslår at foreldre kun kan legge ut bilder av barn som ikke kan gjenkjennes.¹⁵² På den måten kan man begrense hvor mye opplysninger som ligger ute av barn. De samme reglene gjelder i dag for voksne. Det følger av åndsverkloven § 104 at «fotografi som avbilder en person, kan ikke gjengis eller vises offentlig uten samtykke av den avbildede». Loven har visse unntaksregler, for eksempel der avbildningen har aktuell eller allmenn interesse eller der bildet gjengir forsamlinger eller andre hendelser som har allmenn interesse.¹⁵³

Det kan videre være en idé lovfeste barns nektelsesrett, i og med at nektelsesretten allerede er innfortolket i juridisk litteratur, slik som vist i punkt 4.1. Dette vil gjøre foreldre klar over at barn har en rett til å nekte at foreldre tar bilde av barnet.

Ut fra det jeg har analysert i teksten ovenfor mener jeg at en lovendring der man presiserer om at alt som kan knyttes til en enkeltperson er en personopplysning er den beste løsningen for å ivareta barns personvern. Den vil ikke gå for langt inn på foreldreansvaret og foreldre vil fortsatt ha en viss yringsfrihet. Videre vil reglen føre til at regelverket er likt for barn og voksne, noe som gjør det lettere å forholde seg til reglene.

6.2.2 Tydeligere samtykkekrav til informasjonsdeling av barn

Forskningsrapporten om europeiske barns internettbruk, EU kids Online 2020 viser at 36 prosent av norske barn har opplevd at deres foreldre eller foresatte har delt informasjon om dem på nett uten å spørre i forkant. Til sammenligning svarte 9 prosent tyske barn, 24 prosent es-

---

¹⁵² Ibid

¹⁵³ Åndsverkloven § 104 første ledd bokstav a og b

tiske barn og 19 prosent finske barn det samme.¹⁵⁴ Det norske resultatet er klart høyest av de 19 landene som var med i undersøkelsen. At Norges resultat er dårligst i rapporten sammenlignet med andre EU-land er alvorlig.

Resultatet kan avhjelpest ved å få inn et tydeligere samtykkekrav i tilfeller der foreldre ønsker å dele informasjon om barn på nett. Et samtykkekrav ved foreldres deling kunne for eksempel vært etter modell fra GDPR art. 4 første ledd punkt 11 der samtykke må være «frivillig, spesifikt, informert og utvetydig, der vedkommende ved en erklæring eller en tydelig bekreftelse gir sitt samtykke til behandling av personopplysninger som gjelder vedkommende». Et slikt samtykke kunne barn gi med ord og handling. Et barn som gjemmer seg fra kamera eller utviser misnøye med at foreldre tar bilde må regnes for å ha nektet en forelder å ta bilde. Fraværet av nei innebærer ikke at barnet har samtykket til bildedeling. Foreldre burde ikke kunne publisere bilder av sine barn uten et klart og tydelig samtykke.

Et mulig samtykkekrav kunne vært for barn under 7 år, i og med barn kan fra 7 år få informasjon og mulighet til å danne seg sin egen mening om «personlige forhold for barnet», jf. barneloven § 31 andre ledd første punktum.

6.2.3 Senke aldersgrensen for barns selvbestemmelsesrett over eget bilde til 15 år

I tillegg til samtykkekrav burde det vurderes å senke aldersgrensen for barns selvbestemmelsesrett over egne bilder og informasjon.

I dag er det foreldre som bestemmer over barnets informasjonsdeling frem til barnet fyller 18 år. Dette innebærer at en annen person enn den som vernes etter loven kan bestemme hva som legges ut på nett. Dette er uheldig, i og med at foreldre ikke alltid klarer å vurdere hva som er til barnets beste.

Flere lover gir barn selvbestemmelsesrett på de områdene lovene regulerer før de når den alminnelige myndighetsalderen på 18 år. For eksempel kan barn etter fylte 15 år melde seg inn i foreninger, velge utdanning¹⁵⁵ og melde seg inn og ut av trossamfunn.¹⁵⁶ Begrunnelsen for dette er at lovgiver ønsker bestemmelser om opphør av foreldreansvar på bestemte områder før barnet fyller 18 år.¹⁵⁷ Personer over 15 år blir regnet som myndig på disse områdene. Den

---

¹⁵⁴ Smahel (2020) s. 122

¹⁵⁵ Barneloven § 32

¹⁵⁶ Lov om trdomssamfunn og ymist anna § 3

¹⁵⁷ Ot prp nr. 27 (1967-1968) under «VI. Merknader til de enkelte paragrafer i departementets lovutkast» til § 3

strafferettslige lavalderen i Norge er dessuten 15 år.¹⁵⁸ Ifølge Straffelovkommisjonen har barn over 15 år samme moralske innsikt og modenhet som voksne.¹⁵⁹

Når handlinger begått av et barn kan få alvorlige rettslige konsekvenser, burde de også ha rett til å rå over egne personopplysninger og sette grenser for hvordan andre bruker deres personopplysninger. På bakgrunn av dette mener jeg at barn fra fylte 15 år bør få rett på eget bilde.

6.2.4 Differensiering av offentlige og private ytringer på nett

En annen mulig måte å regulere foreldres informasjonsdeling på nett er å differensiere mellom ytringer som foreldre gjør på åpne og lukkede internettplattformer.

I dag vil ytringer som kan nå et «ubestemt antall personer» reguleres av GDPR-direktivet og dermed være underlagt de strenge kravene i direktivet til samtykke.¹⁶⁰ Imidlertid vil ikke de samme reglene til samtykke gjelde foreldre, som etter gjeldende rett fortsatt kan publisere bilder og informasjon om sine barn uten at barnet entydig har samtykket til dette.

En mulig regulering kan være å forby foreldre å publisere informasjon om deres barn som kan nå et «ubestemt antall personer». En blogg med flere enn 100 lesere vil nok anses å nå et «ubestemt antall personer», mens en lukket Facebook-gruppe med kun nærmeste familie ikke vil nå et «ubestemt antall personer» og vil betegnes som «rent personlige eller familiemessige aktiviteter.» På den måten vil man beskytte barns rettsvern samtidig som foreldre kan fortsette å ha frihet til å dele bilder og informasjon med nærmeste familie.

En mulig måte å regulere dette på hadde ved at et ombud eller klageorgan modererte innhold på nett. Dette kommer jeg tilbake til i punkt 6.5 i oppgaven. Eventuelt kunne dette reguleres av algoritmer, slik som beskrevet i punkt 6.4.

---

¹⁵⁸ Straffeloven § 20

¹⁵⁹ NOU 1983: 57 kapittel 21 punkt 2.1

¹⁶⁰ GDPR art 6 nr. 1 A til F

6.3 Økonomiske virkemidler

Etter norsk rett kan man å få bot eller fengsel i inntil ett år hvis man overtrer åndsverkloven § 104 om retten til eget bilde.¹⁶¹ Dette gjelder imidlertid ikke ved overtredelse av barns personvern.¹⁶²

Som vist til over kan foreldre i Frankrike og Tyskland risikere bot og inntil et år i fengsel hvis de legger ut bilder på nett uten barnets samtykke. Det samme kan vurderes å innføres i Norge. På den måten kan voksne og barn få samme vern etter loven.

Mathiesen uttaler at tilstedeværelse av sanksjoner har betydning. Han påpeker likevel at det er lett å overdrive sanksjoners viktighet. Straffesystemet virker ofte ikke slik som lovgiver har tenkt seg.¹⁶³ En økonomisk reaksjon kan likevel være et insentiv for å ikke dele bilder av barn på nett.

6.4 Fysiske virkemidler

I dag finnes ulike algoritmer som kan fange opp og sensurere uønsket innhold på nett. For eksempel har Facebook og Instagram retningslinjer brukere bør følge når de skal legge ut innhold på nett og både Facebook og Instagram fjerner innhold som strider mot deres retningslinjer. På Instagram er blant annet innhold som omfatter nakenhet, seksualiserende innhold og innhold av voldelig, diskriminerende, ulovlig, krenkende, hatefull, pornografisk eller seksuell karakter, samt privat eller konfidensiell informasjon forbudt.¹⁶⁴ De samme reglene gjelder for Facebook.¹⁶⁵

Tidligere visepresident for Facebook Jay Parikh, uttalte i 2016 at Facebook vurderer en ny funksjon som automatisk vil varsle foreldre før de deler bilder av barn med større publikum. Han uttalte at foreldre som ønsker å dele bilde av barn på Facebook vil få spørsmål fra Facebook om de virkelig ønsket å dele bilde av barnet.¹⁶⁶ Dette er en del av Facebook sin 10 års strategi som fokuserer på kunstig intelligens og algoritmer som begrenser hvilket innhold som

---

¹⁶¹ Åndsverkloven § 79 første ledd første punktum

¹⁶² Barneloven § 30 første ledd andre punktum

¹⁶³ Mathiesen (2011) s. 83

¹⁶⁴ Instagram (u.å)

¹⁶⁵ Facebook (u.å)

¹⁶⁶ Toor (2016)

kan legges ut.¹⁶⁷ En annen måte å regulere foreldres informasjonsdeling på kunne vært at Facebook fjernet innhold av barn generelt ved bruk av ansiktsgjenkjenning eller at Facebook fjernet bilder av barn under en viss alder som ikke er i samtykkekompetent alder, slik som vi så i HR-2019-2038-A og HR-2019-01121-U. Det kunne også vært en idé at Facebook fjernet innhold som var publisert for «et ubestemt antall personer.»

Å fjerne innhold ved hjelp av algoritmer eller ansiktsgjenkjenning kan være problematisk siden det begrenser ytrings- og handlingsfriheten. Det følger av Grunnloven § 100 at «[f]orhåndssensur og andre forebyggende forholdsregler kan ikke benyttes med mindre det er nødvendig for å beskytte barn og unge mot skadelig påvirkning fra levende bilder.» Inngrep i ytringsfriheten må ha hjemmel i lov, ha et legitimt formål og være forholdsmessig.¹⁶⁸

Å sensurere bilder av barn generelt vil nok ikke være en forholdsmessig reaksjon for å beskytte barn og unge. Om inngrepet vil være rettsstridig kommer imidlertid an på karakteren og omfanget av bildene og informasjonen. Ved deling av stort omfang av bilder og informasjon av sensitiv karakter, vil algoritmer som begrenser informasjonen kunne være en forholdsmessig reaksjon.

En fare ved at myndighetene ikke regulerer foreldres informasjonsdeling av barn på nett er at de overlater reguleringen til private selskaper, slik som Facebook. Det er ikke sikkert at Facebook sin regulering vil være noe myndighetene foretrekker.

6.5 Klagebehandling hos overvåkningsorgan og ombud

De få domsavgjørelsene som foreligger i saker som omhandler foreldres informasjonsdeling om barn på nett er av strafferettslig karakter. Disse viser at det er en høy terskel for å dømme foreldre for informasjonsdeling av barn på nett. For å dømmes for overtredelse av straffeloven må det dessuten foreligge en handling som dekkes av et straffebud, det må ikke foreligge straffrihetsgrunner, det må være utvist subjektiv skyld, i tillegg må personen være tilregnelig i gjerningsøyeblikket.¹⁶⁹

---

¹⁶⁷ Clark (2015)

¹⁶⁸ EMK art 10 nr. 2

¹⁶⁹ Straffeloven § 14 til § 26

Sanksjoner etter strafferetten vil være et stort innhugg i den enkeltes foreldres privatliv. De mindre personvernkränkelsene av barn bør derfor kunne sanksjoneres på andre måter enn straff, for eksempel gjennom klagebehandling i overvåkningsorganer eller ombud.

Det er i Norge få klagemuligheter for barn og de er ikke tilpasset barn.¹⁷⁰ Barn har noen få muligheter til å klage på enkelte vedtak hos Fylkesmannen.¹⁷¹ Barneombudet,¹⁷² Datatilsynet.¹⁷³ Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter kan også komme med uttalelser ved rettighetsbrudd.¹⁷⁴

I Barnekomiteens rapport fra 2020 «Children's rights in relation to the digital environment» skriver Barnekomiteen at «[s]tates should ensure that appropriate and effective remedial judicial and non-judicial mechanisms for the violations of children's rights relating to the digital environment are prompt, available and accessible to children and their representatives. Such mechanisms should include free, widely-known, safe, confidential and child-friendly complaint and reporting mechanisms to the relevant authorities.»¹⁷⁵ Ut fra dette ser vi at det er klare anbefalinger til land som er tilknyttet Barnekonvensjonen om at de må få på plass tiltak som kan ivareta barns personvern. Det må være en viss kvalitet på disse tiltakene og de må være tilgjengelige. Det burde videre være mer informasjon om de rettslige klageordningene slik at befolkningen er klar over dem. Som jeg viste til i punkt 6.1 er informasjonskampanjer således viktig for å bedre folks kunnskap om deres rettigheter.

I Norges kombinerte femte og sjette rapport fra Barnekomiteen anbefaler Barnekomiteen at Norge treffer tiltak for å sikre at Barneombudet eller den Nasjonale institusjonen for menneskerettigheter blir gitt oppgaven å motta, undersøke og ta opp klager fra barn, på alle områder som vedrører dem.¹⁷⁶

---

¹⁷⁰ Kjørholt (2016) s. 382

¹⁷¹ Barnevernloven § 6-5 (1), barnevernloven § 4-4 og barnevernloven § 4-26

¹⁷² Barneombudsloven § 3 a og § 5

¹⁷³ GDPR-direktivet art. 57

¹⁷⁴ Lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter § 3 c

¹⁷⁵ Draft General Comment No. 25 punkt 45

¹⁷⁶ Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway* (2016) punkt 8

Spørsmålet i det videre er hvilke organer som kan tjene som klagemekanisme for barn. FNs Barnekomité anbefalte Barneombudet eller Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter. Datatilsynet har også hatt et slikt mandat tidligere. I det følgende vil jeg gå gjennom ulike organers arbeidsområder og vurdere hvorvidt de kan tjene som klageorgan for barn.

6.5.1 Klagebehandling hos Barneombudet

Barneombudet skal fremme barns interesser i samfunnet, følge med på at barns interesser blir ivaretatt i lovgivningen og at Norge overholder FNs barnekonvensjon.¹⁷⁷ Barneombudet kan per dags dato komme med veiledende uttalelser om barns personvern og komme med anbefalinger om hvordan lovverket bør utformes.¹⁷⁸ Ombudet bestemmer selv om en henvendelse gir tilstrekkelig grunn til behandling.¹⁷⁹

En mulighet for å få på plass en nasjonal klagebehandling kan oppnås ved å utvide Barneombudets kompetanse til også å gjelde behandling av konkrete saker, slik som foreslått av Barnekomiteen. Barneombudet har allerede i dag stor frihet til å ta stilling til henvendelser og selv velge om de vil ta en sak opp til behandling. Dersom de også fikk i oppgave å behandle konkrete saker ville det derfor ikke vært en altfor stor utvidelse av deres mandat.

Om Barneombudets mandat skal utvides bør det ikke begrenses til å behandle klager, men også åpne for å undersøke saker av eget tiltak. Mathiesen sine undersøkelser viser at den aktivt oppsøkende rettshjelpen har den klareste virkningen.¹⁸⁰ Barn vet ofte ikke hvilke rettigheter de har eller at det finnes institusjoner de kan klage til.

6.5.2 Klagebehandling hos Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM)

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) overvåker hvordan menneskerettighetene i Norge samsvarer med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivningen.¹⁸¹ De skal informere om menneskerettighetene og veilede enkeltpersoner om nasjonale og interna-

---

¹⁷⁷ Barneombudsloven § 3 andre ledd bokstav a og b

¹⁷⁸ Barneombudet (u.å)

¹⁷⁹ Barneombudsloven § 3 tredje ledd

¹⁸⁰ Mathiesen (2011) s. 73

¹⁸¹ Lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter § 1

sjonale klageordninger.¹⁸² NIM kan per dags dato ikke prøve enkeltsaker om krenkelse av menneskerettighetene.¹⁸³ NIM har et svært bredt arbeidsfelt og jobber med menneskerettigheter generelt, og det vil dermed kanskje være for mye å forlange at de også skal behandle saker om brudd på barns personvern særskilt.

Det vil være mer nærliggende å vurdere om Barneombudet eller Datatilsynet kan behandle klagesaker. Barneombudet fordi de har spesialkompetanse innenfor feltet og Datatilsynet fordi de tidligere har hatt denne oppgaven.

Jeg mener imidlertid at NIM bør kunne bidra med rettshjelp og være med på å styrke barns rettsvern i Norge. For at NIM skal kunne bidra med rettshjelp må det imidlertid bevilges mere penger til organet slik at de kan styrke sine ressurser.

6.5.3 Klagebehandling hos Datatilsynet

Som jeg har vist i punkt 2 i oppgaven kunne Datatilsynet tidligere sette begrensninger for foreldres informasjonsdeling jf. personopplysningsloven § 11 tredje ledd. Da det nye GDPR-direktivet trådte i kraft mistet de denne muligheten.

På bakgrunn av dette ba Barneombudet Datatilsynet klargjøre om de anser å ha myndighet overfor uforsvarlig behandling av personopplysninger etter den nye personopplysningsloven.

Datatilsynet svarte at de ikke ville prioritere en utredning av dette og at de måtte ta saken opp til vurdering dersom de fikk inn en klage som gjaldt et konkret tilfelle.¹⁸⁴ Det er derfor uklart om Datatilsynet kan behandle klager som gjelder overtredelse av barns personvern. Adgangen er imidlertid ikke helt stengt, da det i forarbeidene til loven fremgår at Datatilsynets klagebehandling må vurderes konkret i det enkelte tilfelle.¹⁸⁵ Datatilsynet kan således fortsatt ta stilling til konkrete saker, og de vil kanskje i fremtiden ta i bruk sin myndighet på dette området. Dette ville i så fall vært svært positivt for barns personvern.

---

¹⁸² Ibid § 3 c

¹⁸³ NIM (u.å)

¹⁸⁴ Barneombudet (2019)

¹⁸⁵ Prop.56 LS (2017-2018) s. 99

Dersom Datatilsynet tar i bruk sin myndighet er det også viktig at en eventuell klageinstans har mulighet til å kontrollere hvilken informasjon som legges ut på nett og også kunne fjerne uforsvarlig informasjonsdeling. Et slikt tiltak kan reguleres på samme vis som etter den gamle personopplysningsloven §11 tredje ledd, slik at personopplysninger som er uforsvarlig av hensyn til barnets beste kan fjernes fra nettet. Eventuelt kan Datatilsynet fjerne innhold som er publisert for å nå et «ubestemt antall personer». Et tiltak som også kan vurderes er at Datatilsynet kommer med veiledende uttalelser til foreldre som deler mange bilder av barn på nett. Dette kan for eksempel gjøres ved at de sender ut veiledende brev til foreldre som deler mye informasjon om barn på nett.

6.5.4 Klageadgang etter Barnekonvensjonen

Barnekonvensjonen er en internasjonal konvensjon som gir barn et særskilt vern. Alle land i verden, med unntak av USA, er tilknyttet konvensjonen. Norge vedtok konvensjonen i 1991. FN har i tillegg til konvensjonen vedtatt tre tilleggsprotokoller til Barnekonvensjonen, men medlemslandene bestemmer selv om de ønsker å slutte seg til protokollene.¹⁸⁶

Den 20. desember 2011 vedtok FNs generalforsamling en tilleggsprotokoll som opprettet et klageorgan for brudd på Barnekonvensjonen.¹⁸⁷ Protokollen trådte i kraft den 14 april 2014 og det er per november 2020 46 land som har ratifisert konvensjonen.¹⁸⁸ Tilleggsprotokollen gir barn rett til å klage til FNs barnekomité som kan avklare om staten har brutt sine forpliktelser etter konvensjonen.¹⁸⁹ Norge har per november 2020 ikke sluttet seg til protokollen, noe som innebærer at barn i Norge ikke har klageadgang etter Barnekonvensjonen.¹⁹⁰

Som vi har sett har Norge heller ingen nasjonale klageorganer som kan behandle klager ved barns rettighetsbrudd. En mulighet for å bøte på dette kunne vært å vedta FNs barnekonvensjons tredje tilleggsprotokoll som gir barn klageadgang etter internasjonal rett. En klageordning vil både kunne være tilpasset barnets situasjon, samt fastsette prosedyrer som er tilpasset barn.¹⁹¹

---

¹⁸⁶ Smith (2016) s. 28 og Kjørholt (2016) s. 373

¹⁸⁷ Kjørholt (2016) s. 373

¹⁸⁸ UN (u.å)

¹⁸⁹ Kjørholt (2016) s. 373

¹⁹⁰ Convention on the Rights of the Child (Kun tatt inn to tilleggsprotokoller)

¹⁹¹ Kjørholt (2016) s. 373

Stortinget har flere ganger vurdert å vedta den tredje tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen, men har hver gang kommet frem til at de ikke ønsker å vedta denne. Dette på tross av at det er stor oppslutning blant uavhengige organer og blant det juridiske miljøet om å vedta tilleggsprotokollen.¹⁹² Motstanden mot tiltredelsen beror på at staten ikke vet hvordan konvensjonen vil bli tolket i individklagesakene, at klageordningen enda er lite brukt og at det nasjonale handlingsrommet kan bli innskrenket.¹⁹³ Frode Elgesem vurderte i 2013 fordeler og ulemper med vedtakelse av den tredje tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen og kom frem til at det nasjonale handlingsrommet ikke hadde blitt innskrenket ved vedtakelsen av protokollen.¹⁹⁴

Barneombudet mener at tilslutning til protokollen ville fremmet utvikling av mer tilgjengelig og barnevennlige klagemekanismer nasjonalt.¹⁹⁵ Med dette mener de at ved å vedta et internasjonalt klageorgan kunne det gjort det lettere å vedta nasjonale klageorgan. Kjørholt skriver at et klageorgan vil rette søkelyset mot barns rettigheter nasjonalt. Flere saker vil bli brakt inn for nasjonale domstoler og vurderingen av barns rettigheter vil få større oppmerksomhet.¹⁹⁶

6.6 Bedre prosessuelle rettigheter i domstolen for barn

I Barneombudets supplerende rapport til Barnekomiteen fra 2017 uttaler Barneombudet at Norge har et mangelfullt klagesystem og manglende gjennomføring av barnets rett til å bli hørt. De uttaler videre at «[b]arneombudet er bekymret for at barn i Norge mangler effektive rettsmidler for å få prøvd om deres rettigheter blir oppfylt. Barn er i liten grad part i egen sak, og har dermed ingen rettslig handleevne i sin egen sak.»¹⁹⁷

Spørsmålet i det videre er hvilke prosessuelle rettigheter barn har under norsk rett, samt hvordan de prosessuelle rettighetene kan forbedres.

---

¹⁹² Barneombudets supplerende rapport til FNs barnekomité (2017)

¹⁹³ Innst. 161 S (2016–2017) under komiteens merknader

¹⁹⁴ Elgesem (2013) punkt 4.5

¹⁹⁵ Barneombudets supplerende rapport til FNs barnekomité (2017) s. 10

¹⁹⁶ Kjørholt (2016) s. 377

¹⁹⁷ Barneombudets supplerende rapport til FNs barnekomité (2017) s. 10

6.6.1 Lettere å ta saken til domstolen som barn

I Norge har vi et skille mellom sivile saker og straffesaker i domstolen. Disse har ulike regler for når en kan reise sak. I sivile saker kreves det at man er prosessdyktig for å utøve prosessuelle rettigheter i en sak. Prosessdyktighet betyr evne til å foreta prosesshandlinger, slik som å reise og ta imot søksmål, jf. tvisteloven § 2-2 første ledd. Det følger av loven at myndige personer er prosessdyktige, det vil si personer over 18 år.¹⁹⁸ Etter tvl. § 2-2 tredje ledd er mindreårige bare prosessdyktige når det følger av «særlig lovbestemmelse». Dette er for eksempel ved separasjon ellers skilsmisse etter ekteskapsloven § 28 og i enkelte tvangssaker etter helse- og omsorgstjenesteloven § 9-12 og barnevernloven § 6-3. Som vi ser er mindreårige prosessdyktige i svært få saker. Foreldre og foresatte må handle på vegne av barn i sivile saker ved domstolen, jf. tvl. § 2-4 første ledd. Fra fylte 15 år har barnet større medbestemmelsesrett i domstolen. For eksempel skal barn over 15 år varsles til rettsmøte, jf. § 2-4 andre ledd første pkt. Imidlertid er barn fortsatt i stor grad avhengig av foreldre for å bringe en sak til domstolen.

Også etter strafferetten er hovedregelen at prosessuelle rettigheter for barn under 18 år utøves av vergen. Det følger av straffeprosessloven § 62 A at det offentlige påtaler straffbare handlinger. En straffesak kan starte ved at fornærmede anmelder saken til politiet etter straffeprosessloven § 223 eller ved at politiet selv starter en etterforskning.¹⁹⁹ Det følger av straffeprosessloven § 93 g at «[r]ettigheter som etter loven her tilkommer fornærmede og etterlatte, utøves av vergen når den fornærmede eller etterlatte er under 18 år, med mindre noe annet følger av lov.» Videre fremgår det at «[e]n mindreårig som har fylt 15 år, kan på ethvert tidspunkt i saken selv utøve rettighetene som fornærmet eller etterlatt, med mindre den mindreårige er i en tilstand som beskrevet i vergemålsloven § 20.» Dette innebærer at det er vergen, i de fleste tilfeller foreldrene, som representerer barnet i en rettssak.

Et barn har ofte et tillitsforhold til forelderen, slik som uttalt i dom HR-2019-2038-A, og barn kan vegre seg imot å gå til sak mot foreldre. Det burde således være lettere for barn å ta sak til domstolen uten å være avhengig av at foresatte skal representere dem. Regelverket burde sikre barn slik at de kan ta en mer aktiv del i sin sak. Dette kunne for eksempel bli løst ved at man fastsetter regler om at barn skal kunne representeres av en annen myndighetsperson enn

---

¹⁹⁸ Tvl § 2-2 andre ledd

¹⁹⁹ Straffeprosessloven § 224 første ledd

foreldrene eller av en frivillig organisasjon dersom et mindreårig barn ønsker å ta en sak mot foreldrene til domstolen. Eventuelt kunne en løsning vært å opprette klagebehandling for barn hos overvåkningsorgan eller ombud slik som skissert i punkt 6.5.

6.6.2 Senke grensen for adgang til offentlig påtale

Hovedregelen er at straffbare forhold skal påtales, jf. § 62 A første ledd. I enkelte tilfeller kan påtale unnlates, hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, for eksempel ved overtredelse av straffebud med strafferamme på 2 år eller lavere. Allmenne hensyn kan for eksempel være at den fornærmede ønsker påtale eller at overtredelsen er grov.²⁰⁰ Påtalebegjæring innebærer å kreve at påtalemyndigheten skal reise straffesak ved et straffbart forhold. Påtalebegjæring fremsettes som hovedregel i en anmeldelse, men kan også komme etter at påtalemyndigheten reiser påtale.²⁰¹ Som vi så kan straffeloven § 267 bli brukt i saker der foreldre deler informasjon om barn på nett. Strafferammen for krenkelse av privatlivets fred er etter straffeloven § 267 fengsel inntil 1 år. Regelverket innebærer at foreldre som krenker barns privatliv slipper straff, så fremt ikke «allmenne hensyn» tilsier påtale.

Grønvold og Hendis forslår at grensen for hva som er «allmenne hensyn» burde senkes i saker som omhandler barn. En slik tilnærming kunne gjort det lettere å sette grenser for foreldres overtredelse av barns personvern. I tillegg foreslår de at politikerne kunne ha presisert overfor påtalemyndigheten at allmenne hensyn alltid vil foreligge i saker som omhandler barn når det foreligger et straffbart forhold.²⁰² Jeg er enig med Grønvold og Hendis om at grensen for hva som er «allmenne hensyn» må senkes i saker som omhandler barn. Dette ville i større grad ha ivaretatt prinsippet om barnets beste, jf. Grunnloven § 104 andre ledd.

7 Avsluttende kommentar

Denne oppgaven har tatt for seg barns personvern ved foreldres informasjonsdeling på nett. Oppgaven har vært tredelt. Jeg startet oppgaven med å forklare konteksten til problemstillingen. Spørsmålet i det videre var hvor den rettslige grensen går for foreldres bilde- og informasjonsdeling etter dagens lovgivning og praksis. Det siste spørsmålet jeg besvarte var om det finnes tiltak som kan øke barns personvern ved hjelp av pedagogiske, normative, fysiske og

---

²⁰⁰ Straffeprosessloven § 62 a andre ledd andre punktum

²⁰¹ Straffeprosessloven § 62 første ledd

²⁰² Grønvold (2014) s. 37

økonomiske virkemidler. I tillegg til dette så jeg på om man kan bedre barns personvern ved hjelp av klagebehandling hos overvåkningsorgan og ombud, samt ved å bedre barns prosessuelle rettigheter i domstolen.

I punkt 3 til 5 i oppgaven har jeg vist til at det er vanskelig å fastsette hvor grensen for foreldres informasjonsdeling går etter dagens lovgivning. Det er lite rettspraksis på området og det som er av rettspraksis viser at det er høy terskel for at foreldre skal dømmes for krenkelse av barns rett til privatliv. De mindre personvernkrengelsene er ikke berørt i praksis i Norge. Foreldres informasjonsdeling av opplysninger om barn på nett er heller ikke tatt opp av EMD.

Vurderingen i saker der foreldre har delt informasjon om barn på nett er skjønnsmessig og basert på en rekke momenter. Momenter det legges vekt på ved foreldres informasjonsdeling om barn på nett er om ytringen er del av det offentlige ordskifte eller er kun ment å tilfredsstille nysgjerrigheten til leseren. Videre om plattformen man har publisert ytringene på er åpen eller lukket, samt om informasjonen som er delt er av sensitiv eller sårbar karakter. Dette har en sammenheng med prinsippet om at barnets beste skal ivaretas i alle saker som berører det. Det har også betydning om utsagnene er utilbørlige eller uforsvarlige, samt hvilket formål man har for ytringen. Det legges videre vekt på om handlingen kan gjøres straffefri grunnet samtykke. Dette har sammenheng med barnets rett til å bli hørt. Norsk rettspraksis viser at man ikke alltid kan vektlegge samtykke til barn ved foreldres informasjonsdeling på nett. I HR-2019-2038-A og HR-2019-01121-U var barna henholdsvis 5 og 7 år og kunne ikke samtykke til morens informasjonsdeling på nett.

Det er videre få rettslige sanksjoner knyttet til informasjonsdelingen. Det er lite konsekvenser for foreldre som bryter barns rett til privatliv. På bakgrunn av dette mener jeg at regelverket ikke er tilstrekkelige for å ivareta barns personvern.

Det er flere internasjonale organisasjoner som har uttrykt bekymring over barns personvern på nett. FNs barnekomité har påpekt at Norge burde ha tiltak mot foreldre som deler bilder og informasjon om barn på nett. Komiteen har videre etterlyst at Norge får på plass et eget klageorgan for barn.²⁰³ Det følger av Grunnloven § 92 at «Statens myndigheter skal respektere

---

²⁰³ Draft General Comment No. 25 avsnitt 32

og sikre menneskerettighetene slik de er nedfelt i denne grunnlov og i for Norge bindende traktater om menneskerettigheter.» For å ivareta Norges internasjonale forpliktelser må norske myndigheter gjøre mer for å verne barns personvern.

I punkt 6 i oppgaven hadde jeg forslag om hvordan barns personvern kan bli bedre ivaretatt etter norsk rett. Siden det er få klare grenser for foreldre når de deler bilder og informasjon om barn på nett kreves det omfattende tiltak slik som pedagogiske, normative, fysiske og økonomiske virkemidler. I tillegg bør det vedtas klagebehandling hos overvåkningsorgan og ombud for barn, og videre bør barn også få bedre prosessuelle rettigheter i domstolen.

Jeg har vist til at foreldre ikke alltid i tilstrekkelig grad vektlegger barnets beste når de deler bilder og informasjon om barn på nett. Det er heller ikke tilstrekkelig klar lovgivning som setter grenser for foreldres informasjonsdeling på nett. Barns rettigheter etter Grunnloven § 104 om at ved handlinger og avgjørelser som berører barn «skal barnets beste være et grunnleggende hensyn» blir dermed ikke ivaretatt.

På bakgrunn av dette mener jeg at regelverket ikke er tilstrekkelig for å ivareta barns personvern, og at det derfor bør styrkes.

8 Litteraturliste

Lov:

1814	LOV-1814-05-17 (Grunnloven)
1972	LOV-1972-02-25-3 Lov om oppheving av lov av 20. juni 1891 nr. 1 om Indskrænkning i Anvendelsen af legemlig Revselse, m.m
1981	LOV-1981-03-06-5 Lov om barneombud (barneombudsloven)
1981	LOV-1981-04-08-7 (barneloven)
1981	LOV-1981-05-22-25 Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven)
1992	LOV-1992-07-17-100 (barnevernloven)
1999	LOV-1999-05-21-30 (menneskerettsloven)
2000	LOV-2000-04-14-31 (personopplysningsloven) Opphevet
2005	LOV-2005-05-20-28 (straffeloven)
2005	LOV-2005-06-17-90 Lov om mekling og rettergang i sivile tvister

	(tvisteloven)
2010	LOV-2010-03-26-9 Lov om vergemål (vergemålsloven)
2011	LOV-2011-06-24-30 Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse og omsorgstjenesteloven)
2015	LOV-2015-05-22-33 Lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter
2018	LOV-2018-06-15-38 (personopplysningsloven)
2018	LOV-2018-06-15-40 (åndsverkloven)

Internasjonal rett:

EMK	Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Roma 4 november 1950.
CRC	Convention on the Rights of the Child, New York. 20 november 1989.
CRC	Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure 14 April 2014
GDPR	Dir 2016/679 EU GDPR Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (GDPR)

Europeisk rett:

1907	KunstUrhG (Tyskland)- Gesetz betreffend das Urheberrecht an Werken der bildenden Künste und der Photographie
1994	Code pénal (Frankrike)

Forarbeid:

Ot prp nr. 27 (1967-1968)	<i>Om lov om trossamfunn m.m.</i>
NOU 1983:57	<i>Straffelovgivningen under omforming Straffelovkommisjonens delutredning I.</i>
Prop. 47 L (2011–2012)	<i>Endringer i personopplysningsloven</i>
Innst. 161 S (2016–2017)	<i>Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Individklageordningene til FNs konvensjoner om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnets rettig</i>

heter og rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Prop 56 LS (2017-2018)

Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) nr. 2016/679 (generell personvernforordning) i EØS-avtalen

NOU 2019: 10

Åpenhet i grenseland — Bilder, film og lydopptak i helse- og omsorgstjenesten, barnevernet, skolen og barnehagen.

Nasjonal rettspraksis:

Høyesterett:

Rt 2002 s. 557

HR-2016-2554-P

HR-2019-2038-A

HR-2019-01121-U

Lagmannsretten:

LB-2019-42133

Dommer fra EMD:

Application no. 59320/00

(Von Hannover v Germany) 24.06.2004

Application no. 71111/01

(Hachette Filipacchi Associates v France)
14.06.2007

Application no. 1234/05

(Reklos and Davourlis v Greece) 15.01.2009

Application no. 27306/07

(Krone Verlag GMBH v Austria) 19.06.2012

Dom fra CCPR:

CCPR/C/12/D/35/1978

(Shirin Aumeeruddy-Cziffra and 19 Other
Mauritian Women v. Mauritius) 02.05.1978

Dommer fra EU-domstolen:

Case C-101/01 (Lindqvist)

Praksis:

PFU sak 158/05

Datatilsynets sak 14/0006711

(Ettersendes ved henvendelse til Datatilsynet)

FN-dokumenter:

CRC (2010)

Committee on the Rights of the Child.

«Consideration of reports submitted by States parties under article 44 of the Convention»

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fNOR%2fCO%2f4&Lang=en 2010

hentet 24.11.2020

CRC (2013)

Committee on the Rights of the Child. «*General comment No. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1).*» 2013

<https://www.refworld.org/docid/51a84b5e4.html>

hentet 24.11.2020

CRC (2020)

Committee on the Rights of the Child. «*Draft General Comment No. 25 General Comment on children's rights in relation to the digital environment.*» (CRC/C/GC/25) 2020

(CRC/C/GC/25) 2020

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fNOR%2fCO%2f25&Lang=en

- [ternal/Download.aspx?symbolno=CRC/C/GC/25
&Lang=en](https://www.unhcr.org/refugees/download.aspx?symbolno=CRC/C/GC/25&Lang=en) hentet 24.11.2020
- CRC (2018) Committee on the Rights of the Child. «*Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway**.» 2018
https://www.regjeringen.no/contentassets/87e11af6044b4c45923d2830d2d6b144/concluding-observations-crc_c_nor_co_5-6_31367_e.pdf
hentet 24.11.2020
- Barneombudet (2017) Barneombudet.«*Barneombudets supplerende rapport til FNs barnekomité 2017.*» 2017
<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Rapportering/Barneombudets-supplerende-rapport-til-FNs-barnekomite-2017.pdf> hentet 24.11.2020
- Treaties UN Treaties. «Status of treaties.» 2020
https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11-d&chapter=4&clang=en hentet 24.11.2020

Litteratur:

- Aaberge (2020) Aaberge, Åsa Hedvig.
«Niåring får støtte verden over.» *Dagbladet*,
<https://www.dagbladet.no/nyheter/niaring-far-stotte-verden-over/72165437> hentet 24.11.2020
- Backer (2008) Backer, Inge Lorange. *Barneloven
Kommentarutgave*,
2. utgave, Oslo: Universitetsforlaget, 2008.
- BBC (2015) BBC. «German police warn parents over Facebook pictures of children.» *BBC*,
<https://www.bbc.com/news/technology-34539059>
hentet 24.11.2020

- BBC (2020) BBC. «Grandmother ordered to delete Facebook Facebook photos under GDPR.» *BBC*,
<https://www.bbc.com/news/technology-52758787>
hentet 24.11.2020
- Barneombudet (2019) Barneombudet. «Spørsmål om Datatilsynets myndighet og kompetanse om barns personvern.» 2019
<https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/brev-til-myndighetene/sporsmal-om-datatilsynets-myndighet-og-kompetanse-om-barns-personvern>
hentet 24.11.2020
- Barneombudet (u.å) Barneombudet. «Om barneombudet.» u.å
<https://www.barneombudet.no/om-barneombudet>
hentet 24.11.2020
- Barth-Heyerdahl (2020) Barth-Heyerdahl, Lars. «Bestemor i Nederland dømt til å slette Facebook-bilder.» *TV2*,
<https://www.tv2.no/a/11461972/>.
hentet 24.11.2020
- Clark (2015) Clark, Bryan.
«Facebook could automatically alert parents who share photos of their children»
The next web,
<https://thenextweb.com/insider/2015/11/13/report-facebook-could-automatically-alert-parents-who-publicly-share-photos-of-their-children/>
hentet 24.11.2020
- Datatilsynet (2018a) Datatilsynet. «I beste mening.» 2018
https://www.datatilsynet.no/globalassets/global/dokumenter-pdf/er-skjema-ol/regelverk/veiledere/i_beste_mening_2018_print_lavopplost.pdf hentet 24.11.2020

- Datatilsynet (2018b) Datatilsynet. «Samtykke frå mindreårige.» 2018
<https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/samtykkje-fra-mindrearige/> hentet 24.11.2020
- Datatilsynet (2019) Datatilsynet.
«Personvernundersøkelsen 2019-2020.» 2019
<https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/rapporter-og-utredning-er/personvernundersokelser/personvernundersokelsen-20192020/> hentet 24.11.2020
- Elgesem (2013) Elgesem, Frode. «Vurdering av fordeler og ulemper ved eventuell norsk tilslutning til FNs barnekonvensjons tilleggsprotokoll om individuell klagerett. En juridisk analyse – Av advokat Frode Elgesem.» 2013
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/fn/konvensjon_barn.pdf?id=2135083
hentet 24.11.2020
- European Union (u.å) European Union. «EU languages.» u.å
https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-languages_en hentet 17.11.2020
- Facebook (u.å) Facebook. «Community Standards.» u.å
<https://www.Facebook.com/communitystandards/> hentet 24.11.2020
- Foss (2016) Foss, Andreas Bakke.
«Solhjell om at norske barn nektes klagerett til FN: Dette er blitt en pinlig sak for norsk politikk» *Aftenposten*,
<https://www.aftenposten.no/norge/i/GbBIQ/solhjell-om-at-norske-barn-nektes-klagerett-til-fn-dette-er-blitt-en> hentet 17.11.2020
- Lassen (2018) Lassen, Birger Stuevold, Lund, Astri M. og

- Jon Gisle.
«Personvern.» 2018
<https://snl.no/personvern> hentet 17.11.2020
- Grønvold (2014) Grønvold, Sara Eline og Morten Hendis.
Barn og personvern. Oslo: Kommuneforlaget, 2014.
- Haugli (2016) Haugli, Trude. «Hensynet til barnets beste.»
i *Barnekonvensjonen*.
Njål Høstmælingen m.fl. red., 3. utgave, Universitetsforlaget: Oslo 2016 s. 51-73
- Heigl (2016) Heigl, Alex. «Parents in France Could Face
Fines, Jail Time for Posting Photos of Their
Children to Facebook.» *People*,
<https://people.com/celebrity/french-parents-warned-against-posting-pics-of-their-children-online/> hentet 24.11.2020
- Høstmælingen (2012) Høstmælingen, Njål. *Internasjonale menneskerettigheter*, 2. utgave,
Oslo: Universitetsforlaget 2012.
- Instagram (u.å) Instagram. «Retningslinjer for nettsamfunnet.»
u.å
https://help.instagram.com/477434105621119?helpref=page_content hentet 17.11.2020
- Jusleksikon (2017) Jusleksikon.
«Den Europeiske menneskerettighetskonvensjon.» 2017
https://jusleksikon.no/wiki/Den_europeiske_menneskerettskonvensjon hentet 23.11.2020
- Kierulf (2015) Kierulf Anine. «*Kommentar til Grunnloven.*»
I Norsk lovkommentar. Gyldendal Rettsdata
2015 hentet 24.11.2020
- Kjørholt (2016) Kjørholt, Elin Saga.

- «FNs barnekonvensjons tredje tilleggsprotokoll om individuell klagerett.» i *Barnekonvensjonen*, Njål Høstmælingen m.fl. red., 3. utgave, Universitetsforlaget: Oslo 2016 s. 373-383
- Knudsen (2020) Knudsen, Olav Fagerlund, Julsrud, Ottar og Knut Are Tvedt m.fl. «Den europeiske union» 2020 <https://snl.no/EU - Den europeiske union> hentet 24.11.2020
- Kvalø (2016) Kvalø, Kirsten Kolstad og Julia Köhler-Olsen *Barnerett i et nøtteskall*. 2. utgave., Oslo: Gyldendal juridisk, 2016.
- Köhler-Olsen (2015) Köhler-Olsen, Julia. «*Kommentar til Grunnloven.*» i Norsk lovkommentar, Gyldendal Rettsdata 2015 hentet 24.11.2020
- Köhler-Olsen (2020) Köhler-Olsen, Julia. «*Kommentar til barnevern loven.*» i Norsk lovkommentar, Gyldendal Rettsdata 2015 hentet 24.11.2020
- Landsem (2020) Landsem, Mia. «Hver dag brytes barns rettigheter i Norge. Er du en av synderne?.» *Aftenposten* <https://www.aftenposten.no/foreldreliv/i/weeoGn/hver-dag-brytes-barns-rettigheter-i-norge-er-du-en-av-synderne> hentet 24.11.200 (bak betalingsmur)
- Lundbo (2020) Lundbo, Sten. «Europarådet» 2020 <https://snl.no/Euopar%C3%A5det> hentet 24.11.2020
- Lysholm (2020) Lysholm, Birgitte Hoff. «De tar bilder som havner på nett hele tida.» *Vi*,

- <https://www.vi.no/familie/de-tar-bilder-som-havner-pa-nett-hele-tida/72807861>
hentet 24.11.2020
- Mathiesen (2011) Mathiesen, Thomas. *Retten i samfunnet*, 5 utg. Pax forlag, 2011
- Matningsdal (2020) Matningsdal, Magnus. «*Kommentar til straffeloven.*» i Gyldendal Rettsdata 2020 hentet 19.11.2020
- Medietilsynet (2020a) Medietilsynet. «Foreldre og medier.» 2020
<https://medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2020/201015-foreldre-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf> hentet 17.11.2020
- Medietilsynet (2020b) Medietilsynet. «Barn og medier 2020.» 2020
<https://medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2020/201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf> hentet 24.11.2020
- NIM (u.å) Norges institusjon for menneskerettigheter.
«Veiledning og råd.» u.å
<https://www.nhri.no/veiledning-og-rad/> hentet 24.11.2020
- Nominet (2016) Nominet.
«Parents oversharing family photos online lack basic privacy know privacy knowledge.» 2016
<https://www.nominet.uk/parents-oversharing-family-photos-online-lack-basic-privacy-know/>
hentet 24.11.2020

- Norsk presseforbund.(2015) Norsk presseforbund. «Vær-varsom plakaten.» 2015 <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/> hentet 24.11.2020
- Nyquist (2020) Nyquist, Joakim. «Ukritisk deling av bilder barnebilder kan være en gullgruve for identitetstyver. Slik unngår du «sharenting»-fella.»
Online <https://www.online.no/sikkerhet/foreldre-deler-bilder-av-barn-sharenting/index.page>
hentet 24.11.2020
- Olsen (2020) Olsen, Thomas.
«Kommentar til personopplysningsloven. » *Gyldendal Rettsdata* 2020 hentet 24.11.2020.
- Facebook (2015) Facebook. «Polizei NRW Hagen.» 2015
<https://m.facebook.com/Polizei.NRW.HA/posts/474114729427503:0>
hentet 24.11.2020
- Pressens Faglige Utvalg (u.å) Pressens faglige utvalg. «Spørsmål og svar.» u.å
<https://presse.no/pfu/sporsmal-og-svar/>
hentet 24.11.2020
- Sandberg (2016) Sandberg, Kirsten. «Prinsippet om barnets rett til liv, overlevelse og optimal utvikling.» i *Barnekonvensjonen*, 3. utgave, ‘ Universitetsforlaget: Oslo 2016 s. 92-121
- Sandberg (2018) Sandberg Kirsten «Kommentar til barneloven.»
Gyldendal Rettsdata 2018 hentet 24.11.2020
- Sejerstad (2011) Sejerstad, Fredrik m.fl «*EØS-rett*», 3. utgave, 62

Oslo: Universitetsforlaget, 2011

Smahel (2020)

Smahel, David, m.fl

«EU-kids online Survey results from 19 countries.» 2020

<https://www.hf.uio.no/imk/forskning/prosjekter/eu-kids-iv/rapporter/eu-kids-online-2020/eu-kids-online-2020-16march2020.pdf>

hentet 17.10.2020

Smith (2011)

Smith, Lucy. «Om barns personvern.» i Tidsskrift for Familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål, nr. 2/2011.

<https://lovdata.no/pro/#document/JUS/smith-1-2011-02?searchResultContext=3012&rowNumber=3&totalHits=5>

Sitert fra Lovdata Pro hentet 24.11.2020

Smith (2016)

Smith, Lucy. «FNs konvensjon om barnets rettigheter.»

i *Barnekonvensjonen*. Njål Høstmælingen m.fl. red., 3. utgave, Oslo: Universitetsforlaget, 2016 s. 5-29

Staksrud (2018)

Staksrud, Elisabeth og Kjartan Olafsson

«Tilgang, bruk, risiko og muligheter. Norske barn på Internett Resultater fra EU Kids Online-undersøkelsen i Norge 2018» 2018

<https://www.uio.no/english/research/strategic-research-areas/nordic/research/research-groups/living-the-nordic-model/news/eu-kids-online-hovedrapport-for-norge-2019.pdf>

hentet 24.11.2020

Toor (2016)

Toor, Amal. «French police tell parents to stop posting Facebook photos of their kids.» *The*

Verge

<https://www.theverge.com/2016/3/2/11145184/france-facebook-kids-photos-privacy>

hentet 24.11.2020

Trondal (2019)

Trondal, Jarle. «EUs fire friheter» 2019

https://snl.no/EUs_fire_friheter

hentet 24.11.2020

UNICEF (2020a)

UNICEF Norge.

«Foreldre må begrense bildedeling av barn på nett» 2020

<https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/foreldre-ma-begrense-bildedeling-av-barn-pa-nett?publisherId=17846799&releaseId=1787727>

7 hentet 24.11.2020

UNICEF (2020b)

UNICEF Norge.

«Stop Sharenting» 2020

<https://sharenting.unicef.no/> hentet 24.11.2020